

แผนบริหารการสอนประจำบทที่ 7

ทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต จิตอาสา และสำนักสาธารณะ

หัวข้อเนื้อหา

- 7.1 การศึกษาเป็นจุดเริ่มต้นของความสำเร็จในชีวิต
- 7.2 การศึกษาคือการเรียนรู้
- 7.3 ผู้สำเร็จการศึกษาเรียกว่าบัณฑิตและพหุสูต
 - 7.3.1 ความหมายของคำว่า บัณฑิต
 - 7.3.2 คุณลักษณะของบัณฑิตระดับปริญญาตรี
 - 7.3.3 คุณลักษณะของบัณฑิตในทางธรรม
 - 7.3.4 ความหมายของ พหุสูต
 - 7.3.5 คุณลักษณะของพหุสูต
 - 7.3.6 ความแตกต่างระหว่างบัณฑิตกับพหุสูต
- 7.4 ความรู้และปัญญา
 - 7.4.1 ความหมายของความรู้และปัญญา
 - 7.4.2 แหล่งกำเนิดของความรู้และปัญญา
- 7.5 กระบวนการแสวงหาความรู้และพัฒนาปัญญาเพื่อสร้างความสำเร็จในการศึกษา
 - 7.5.1 ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการศึกษา 2 ประการ
 - 7.5.2 หลักการเสริมสร้างความรู้และพัฒนาปัญญาด้วยวุฒิธรรม 4
 - 7.5.3 หลักการเสริมสร้างความรู้และพัฒนาปัญญาด้วยพหุสูต
 - 7.5.4 หลักการพัฒนาวิธิตัด 10 วิธีเพื่อพัฒนาปัญญา
 - 7.5.5 เคล็ดลับวิชาเปลี่ยนคนธรรมดาให้เป็นอัจฉริยะ
- 7.6 หลักปฏิบัติเพื่อสร้างความสำเร็จในการศึกษา
 - 7.6.1 ปัญหาและอุปสรรคในการเรียนของนักศึกษา
 - 7.6.2 สร้างวัฒนธรรมในการเรียนสำหรับตนเอง
 - 7.6.3 การปฏิบัติตามหลักหัวใจนักปราชญ์ สัจจุลิตเพื่อพัฒนาปัญญา
 - 7.6.4 การปฏิบัติตัวในชั้นเรียนเพื่อความสำเร็จในการเรียน
- 7.7 จิตอาสาและสำนักสาธารณะ
 - 7.7.1 แนวคิดเกี่ยวกับจิตอาสาและสำนักสาธารณะ
 - 7.7.2 การปลูกฝังจิตอาสาและสำนักสาธารณะ
 - 7.7.3 กระบวนการสร้างจิตอาสาและสำนักสาธารณะ
 - 7.7.4 กรณีศึกษาจิตอาสาและสำนักสาธารณะ

วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม

1. เพื่อให้นักศึกษาบอกความหมายของคำว่า นักศึกษา บัณฑิต และพหุสูต
2. เพื่อให้นักศึกษาอธิบายความแตกต่างระหว่างบัณฑิตกับพหุสูตและความรู้กับปัญญาได้
3. เพื่อให้นักศึกษานำวิธีการแสวงหาความรู้และพัฒนาปัญญาไปใช้ในการพัฒนาการเรียนของตนเองได้
4. เพื่อให้นักศึกษาแบ่งกลุ่มแหล่งกำเนิดของความของความรู้และปัญญาได้
5. เพื่อให้นักศึกษาบอกวิธีการปฏิบัติเพื่อสร้างความสำเร็จในการศึกษาได้
6. เพื่อให้นักศึกษาอธิบายคุณลักษณะของบุคคลที่ประสบความสำเร็จด้านการศึกษาได้
7. เพื่อให้นักศึกษาอธิบายคุณลักษณะของบุคคลที่มีจิตอาสาและสำนึกสาธารณะได้

วิธีสอนและกิจกรรมการเรียนการสอน

1. วิธีสอน

1.1 วิธีสอนแบบบรรยายประกอบสื่อ เริ่มจากการเสนอปัญหา หรือตั้งคำถามเพื่อนำเข้าสู่การบรรยาย มีการตั้งคำถาม ตอบคำถามระหว่างผู้สอนและผู้เรียน

1.2 วิธีสอนที่เน้นสภาพจริง (Authentic Approach) เน้นการเรียนรู้จากการฝึกปฏิบัติจริง ผู้เรียนต้องเป็นผู้เรียนรู้และปฏิบัติจริงด้วยตนเอง เน้นการนำไปใช้ได้ในชีวิตจริง มีขั้นตอนการจัดกิจกรรมดังนี้ 1) กำหนดกิจกรรมหลักหรือภาระงาน (Task) เบื้องต้น 2) กำหนดกิจกรรมหลักหรือภาระงาน (Task) ที่สร้างความคิดรวบยอดในเรื่องที่จะเรียนใหม่ 3) กำหนดกิจกรรมหลักหรือภาระงาน (Task) ที่มุ่งฝึกทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการปฏิบัติจริง และ 4) กำหนดกิจกรรมหลักหรือภาระงานการประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะที่ซับซ้อนหรือนำไปใช้ในชีวิตจริงได้

2. กิจกรรมการเรียนการสอน

2.1 ชั้นเตรียมความพร้อมก่อนเรียน

2.1.1 ตัวแทนนักศึกษาเช็คชื่อและตรวจสอบวินัยในชั้นเรียน

2.1.2 อาจารย์ให้นักศึกษานั่งสมาธิตามวิถีทัศนสันการนำนั่งสมาธิของดร.อาจอง ชุมสายฯและบันทึกผลการนั่งสมาธิในแบบบันทึก

2.1.3 ระหว่างบันทึกผลการนั่งสมาธิฟังเพลงประจำรายวิชา คือ วิถีทัศนสันเพลงสายลมแห่งจริยธรรม เพลงคนค้นคน เพลงแม่เมตตา เพลงความสุขเล็ก ๆ เพลงสบาย ๆ ครั้งละหนึ่งเพลง

2.2 ชั้นนำเข้าสู่บทเรียน

2.2.1 อาจารย์ให้นักศึกษาชมวิถีทัศนสันเกี่ยวกับการศึกษาและวิธีเรียนเก่งโดยให้ชมวิถีทัศนสันเรื่อง 1) ปฏิรูปประเทศไทยปฏิรูปการศึกษาไทย 2) วิธีเรียนเก่ง และ 3) เคล็ดลับความสำเร็จของท่าน ว. วชิรเมธี และสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดกับนักศึกษาเกี่ยวกับการเรียนรู้และการพัฒนาปัญญาเพื่อสร้างความสำเร็จในการศึกษา

2.2.2 อาจารย์แจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้

2.3 ชั้นเรียนรู้ประสบการณ์ใหม่

2.3.1 ภาระงานที่ 1 นักศึกษาฟังอาจารย์บรรยายเรื่องกระบวนการแสวงหาความรู้และพัฒนาปัญญาแล้วออกมาสรุปให้เพื่อน ๆ ฟัง

2.3.1.1 อาจารย์บรรยายเรื่องกระบวนการแสวงหาความรู้และพัฒนาปัญญา ประกอบสื่อพาวเวอร์พอยต์ และวีดิทัศน์สั้นเรื่องพระมโหสถผู้บำเพ็ญปัญญาบารมี

2.3.1.2 อาจารย์สุ่มนักศึกษา 2-3 คนออกมาพูดให้เพื่อนฟังถึงสิ่งที่อาจารย์บรรยายเพื่อฝึกทักษะการฟัง

2.3.1.3 นักศึกษาเข้ากลุ่มร่วมกันอภิปรายตามใบงานที่1

2.3.2 ภาระงานที่ 2 นักศึกษาฝึกทักษะวิธีคิด 10 วิธีเพื่อพัฒนาปัญญา

2.3.2.1 อาจารย์แบ่งนักศึกษาก่อเป็น 5 กลุ่มแล้วให้นักศึกษาทำความเข้าใจเนื้อหาเรื่องหลักการพัฒนาวิธีคิด 10 วิธีเพื่อพัฒนาปัญญาในเอกสารประกอบการสอนแล้วสรุปเนื้อหาลงในใบงานที่ 2

2.3.2.2 อาจารย์ให้นักศึกษาทำใบงานที่ 3 เรื่อง “แบบฝึกหัดพัฒนาวิธีคิด 10 วิธีเพื่อพัฒนาปัญญา” โดยมอบหมายภาระงานแต่ละกลุ่มดังนี้

1) กลุ่มที่ 1 แก้ปัญหาข้อที่ 1,2

2) กลุ่มที่ 2 แก้ปัญหาข้อที่ 3,4

3) กลุ่มที่ 3 แก้ปัญหาข้อที่ 5,6

4) กลุ่มที่ 4 แก้ปัญหาข้อที่ 7,8

5) กลุ่มที่ 5 แก้ปัญหาข้อที่ 9,10

2.3.2.3 ตัวแทนกลุ่มย่อยเสนอวิธีแก้ปัญหาและเปิดโอกาสให้นักศึกษาอื่น ๆ แสดงความคิดเห็น

2.3.2.4 อาจารย์บรรยายเสริมวิธีการแก้ปัญหาตามหลักคิด 10 วิธีเพื่อพัฒนาปัญญา นักศึกษาและอาจารย์ร่วมอภิปรายสรุปวิธีการนำวิธีคิด 10 วิธีไปประยุกต์ใช้ในชีวิต

2.3.3 ภาระงานที่ 3 นักศึกษาวิเคราะห์ปัญหาเรื่องการเรียนรู้ของตนเองและวางแผนการอ่านหนังสือเพื่อเตรียมสอบปลายภาค

2.3.3.1 อาจารย์ให้นักศึกษาศึกษาความรู้เรื่องหลักปฏิบัติเพื่อสร้างความสำเร็จในการศึกษาในเอกสารประกอบการสอน

2.3.3.2 อาจารย์ให้นักศึกษาทำใบงานที่ 4 เรื่องการวิเคราะห์ปัญหาการเรียนรู้ของตนเองและจัดทำตารางอ่านหนังสือเตรียมสอบปลายภาค

2.4 ชั้นสรุป

อาจารย์และนักศึกษาร่วมกันสรุปผลเรื่องการนำกระบวนการแสวงหาความรู้และพัฒนาปัญญามาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต

2.5 ฝึกทักษะชีวิตประจำบท

อาจารย์ให้นักศึกษาทำแบบฝึกทักษะชีวิตในแต่ละสัปดาห์โดยทำที่บ้านพักของนักศึกษาตามใบงานการฝึกทักษะชีวิตที่ 1 แบบสำรวจพฤติกรรมที่แสดงถึงการแสวงหาความรู้ ใบงานแบบฝึกทักษะชีวิตที่ 2 การพัฒนาทักษะการเรียนรู้

สื่อการเรียนการสอน

1. เอกสารประกอบการสอนรายวิชาจริยธรรมและทักษะชีวิต
2. วีดิทัศน์สั้นประกอบการนั่งสมาธิเรื่อง 1) นานั่งสมาธิของดร.อาจอง ชุมสายฯ 2) เพลงสายลมแห่งจริยธรรม 3) เพลงคนค้นคน 4) เพลงแม่เมตตา 5) เพลงความสุขเล็ก ๆ และ 6) เพลงสบาย สบาย
3. วีดิทัศน์สั้นเรื่อง 1) ปฏิรูปประเทศไทย ปฏิรูปการศึกษาไทย 2) วิธีเรียนเก่ง 3) เคล็ดลับความสำเร็จของท่าน ว.วชิรเมธี และ 4) พระมโสด
4. พาวเวอร์พอยต์สรุปเนื้อหาบทที่ 6
5. ใบงานที่ 1 ความรู้และแหล่งกำเนิดความรู้
 ใบงานที่ 2 สรุปวิธีคิดเพื่อพัฒนาปัญญา 10 วิธี
 ใบงานที่ 3 แบบฝึกหัดพัฒนาวิธีคิด 10 วิธีเพื่อพัฒนาปัญญา
 ใบงานที่ 4 การวิเคราะห์ปัญหาการเรียนและจัดทำตารางอ่านหนังสือเตรียมสอบปลายภาค
6. ใบงานการฝึกทักษะชีวิตที่ 1 แบบสำรวจพฤติกรรมที่แสดงถึงการแสวงหาความรู้
 ใบงานแบบฝึกทักษะชีวิตที่ 2 การพัฒนาทักษะการเรียน

การวัดผลและการประเมินผล

1. ใบงานและการประเมินผลใบงาน
2. ใบสังเกตกิจกรรมกลุ่มและการประเมินผล

บทที่ 7

ทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต จิตอาสา และสำนักสาธารณะ

มนุษย์แต่ละคนมีจุดมุ่งหมายของชีวิตแตกต่างกันและแต่ละคนก็ต้องการให้ตนเองบรรลุจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ การบรรลุจุดมุ่งหมายของชีวิตเรียกว่าความสำเร็จของชีวิต ความสำเร็จของคน ๆ หนึ่งอาจจะเป็นเพียงแค่การได้มีอาหารมือต่อไปประทังชีวิต การมีงานทำในตำแหน่งที่มั่นคง ความเป็นอิสระจากความทุกข์กังวล การได้อาศัยอยู่ในประเทศที่มีความสุข หรือการได้รับความเคารพนับถือจากคนรอบข้าง จะเห็นได้ว่าความสำเร็จของแต่ละคนนั้นไม่เหมือนกัน แต่อย่างไรก็ตามหากลองศึกษาชีวประวัติบุคคลสำคัญของโลกในด้านต่าง ๆ ซึ่งได้รับการยกย่องว่าเป็นผู้ประสบความสำเร็จสูงสุดในชีวิต จะพบว่าบุคคลเหล่านี้เป็นผู้แสวงหาความรู้และพัฒนาปัญญาเพื่อนำพาชีวิตไปสู่ความสำเร็จด้วยกันทั้งสิ้น การแสวงหาความรู้และพัฒนาปัญญาจึงเป็นเหตุปัจจัยที่สำคัญของความสำเร็จในชีวิตด้านต่าง ๆ ในบทนี้จะศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการแสวงหาความรู้และพัฒนาปัญญาเพื่อพัฒนาตนเองสู่ความสำเร็จในชีวิต

7.1 การศึกษาเป็นจุดเริ่มต้นของความสำเร็จในชีวิต

สนอง วรอุไร (2549, หน้า 98-103) ได้จัดลำดับความสำเร็จของชีวิตไว้ดังนี้ เรียนสำเร็จ งานสำเร็จ ความเป็นอยู่ที่ดี มีครอบครัวดี มีความสุขและเลือกเกิดได้สำเร็จ ส่วนทำอย่างไรชีวิตจึงจะประสบความสำเร็จนั้น สนอง วรอุไร (2549, หน้า 97) กล่าวว่า “พระพุทธเจ้าตรัสไว้ว่า จิตเป็นรากฐานของสิ่งทั้งหลาย จิตประเสริฐกว่าสิ่งทั้งหลาย สิ่งทั้งหลายสำเร็จด้วยจิต เพราะฉะนั้นความสำเร็จจึงอยู่ที่ใจ ไม่ว่าเราต้องการอะไร หากเราตั้งใจ กำหนดใจไว้มั่นแล้ว ทุกสิ่งก็จะสำเร็จได้ตั้งใจ...”

จากทัศนะของสนอง วรอุไรที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าความสำเร็จของชีวิตมนุษย์นั้นจุดเริ่มต้นที่สำคัญคือความสำเร็จในการศึกษาคือเรียนให้สำเร็จ ผู้จะเรียนให้สำเร็จได้นั้นจะต้องมีความรู้และปัญญา ความรู้และปัญญาเป็นเครื่องมือสำคัญในการแสวงหาความสำเร็จของชีวิตด้านอื่น ๆ ต่อไป

7.2 การศึกษาคือการเรียนรู้

คำว่า การศึกษา หมายถึง “การเล่าเรียน ฝึกฝนและอบรม” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546, หน้า 1104) เป็นการฝึกฝนอบรมให้เกิดการเรียนรู้ ในการศึกษาระดับอุดมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา (ม.ป.ป., หน้า 6) ได้ให้ความหมายไว้ว่า “การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่นักศึกษาพัฒนาขึ้นในตนเองจากประสบการณ์ที่ได้รับระหว่างการศึกษา” ผู้ที่กำลังศึกษาเรียกว่านักศึกษาซึ่งพระเผด็จ ทัดตชีโว (ม.ป.ป., หน้า 1) ได้อธิบายความหมายของคำว่า นักศึกษา ไว้ว่า “นักศึกษาคือผู้ที่กำลังแสวงหาความรู้ทั้งทางโลกและทางธรรม เป็นผู้ที่กำลังฝึกความประพฤติให้เรียบร้อยดีงาม ทั้งทางกาย วาจาและใจ เพื่อเตรียมพร้อมที่จะสร้างคุณงามความดีให้เกิดขึ้นทั้งแก่ตนเอง ทั้งแก่ประเทศชาติ พระศาสนาและพระมหากษัตริย์สืบต่อไปในภายภาคหน้า” คนจะประสบความสำเร็จทางการศึกษาได้นั้นจะต้องต่อสู้ฝ่าฟันอุปสรรคมากมาย อาวุธที่จะนำไปใช้เพื่อต่อสู้กับอุปสรรคต่าง ๆ ในการศึกษาคือ คุณธรรม เป้าหมายของ

การศึกษาคือ การเป็นบัณฑิต และกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังให้บัณฑิตมีอย่างน้อย 5 ด้าน ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา, ม.ป.ป., หน้า 6)

1) ด้านคุณธรรม จริยธรรม (Ethics and Moral) หมายถึง การพัฒนานิสัยในการประพฤติอย่างมีคุณธรรม จริยธรรม และด้วยความรับผิดชอบทั้งในส่วนตัวและส่วนรวม ความสามารถในการปรับวิถีชีวิตในความขัดแย้งทางค่านิยม การพัฒนานิสัยและการปฏิบัติตนตามศีลธรรม ทั้งในเรื่องส่วนตัวและสังคม

2) ด้านความรู้ (Knowledge) หมายถึงความสามารถในการเข้าใจ การนึกคิดและการนำเสนอข้อมูล การวิเคราะห์และจำแนกข้อเท็จจริงในหลักการ ทฤษฎี ตลอดจนกระบวนการต่าง ๆ และสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองได้

๓) ด้านทักษะทางปัญญา (Cognitive Skills) หมายถึงความสามารถในการวิเคราะห์สถานการณ์และใช้ความรู้ ความเข้าใจในแนวคิด หลักการ ทฤษฎีและกระบวนการต่าง ๆ ในการคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหา เมื่อต้องเผชิญกับสถานการณ์ใหม่ ๆ ที่ไม่ได้คาดคิดมาก่อน

4) ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ (Interpersonal Skills and Responsibility) หมายถึงความสามารถในการทำงานเป็นกลุ่ม การแสดงถึงภาวะผู้นำ ความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม ความสามารถในการวางแผนและรับผิดชอบในการเรียนรู้ของตนเอง

5) ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (Numerical Analysis, Communication and Information Technology Skills) หมายถึงความสามารถในการวิเคราะห์เชิงตัวเลข ความสามารถในการใช้เทคนิคทางคณิตศาสตร์และสถิติ ความสามารถในการสื่อสารทั้งการพูด การเขียน และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

7.๓ ผู้สำเร็จการศึกษาเรียกว่าบัณฑิตและพหุสูต

ดังที่กล่าวแล้วว่าปัจจัยบ่งชี้ความสำเร็จของชีวิตตัวแรกคือ เรียนสำเร็จ เพราะคุณค่าของชีวิตอยู่ที่การเรียนรู้ ยิ่งเรียนรู้มากชีวิตยิ่งมีค่ามาก คนที่กำลังศึกษาเรียนรู้อยู่เรียกว่านักเรียนหรือนักศึกษา ผู้สำเร็จการศึกษาเรียกว่าบัณฑิต

7.๓.1 ความหมายของคำว่า บัณฑิต

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 (2556, หน้า 662) ได้ให้ความหมายของคำว่า บัณฑิต ไว้ว่า “น. ผู้ทรงความรู้ ผู้มีปัญญา นักปราชญ์ ผู้สำเร็จการศึกษาชั้นปริญญาซึ่งมี ๓ ชั้น คือ ปริญญาตรี ปริญญาโท ปริญญาเอก เรียกว่า บัณฑิต มหาบัณฑิต ดุษฎีบัณฑิต ผู้มีความสามารถเป็นพิเศษโดยกำเนิด เช่น คนนี้เป็นบัณฑิตในทางเล่นดนตรี”

พระธรรมกิตติวงศ์ (2548, หน้า 450) ได้ให้ความหมายของบัณฑิตไว้ว่า คำว่าบัณฑิตนี้มีความหมายทั้งทางโลกและทางธรรม คำว่า บัณฑิตในทางโลก หมายถึง ผู้สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรี ส่วนคำว่าบัณฑิตในทางธรรมแปลว่า “ผู้ดำเนินชีวิตด้วยปัญญา, ผู้ประกอบด้วยปัญญาที่ชาวสะอาด” บัณฑิตในทางธรรมจึงหมายถึง ผู้ฉลาดรู้ธรรมและดำเนินชีวิตไปตามหลักธรรมเป็นคนดี เป็น

คนนำคบหา นำเข้าใกล้ มิได้หมายถึงผู้ศึกษาจบปริญญาแบบภาษาทางโลก ดังนั้น ผู้ที่ต้องการความสำเร็จทางการศึกษาจึงควรเป็นบัณฑิตทั้งทางโลกและทางธรรม คือเป็นผู้มีความรู้คู่คุณธรรม

พระสมชาย ฐานวุฑฺโฒ (2552, หน้า 22) ได้ให้ความหมายของคำว่าบัณฑิตไว้ว่า “บัณฑิตคือคนที่ม่ใจฟ่องใสอยู่เป็นปกติ ทำให้มีความเห็นถุกยึดถือค่านิยมที่ถุก สามารถดำเนินชีวิตอยู่ด้วยปัญญา”

7.๓.2 คุณลักษณะของบัณฑิตระดับปริญญาตรี

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (ม.ป.ป., หน้า 20) ได้กำหนดคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ระดับปริญญาตรีไว้ ดังนี้

- 1) มีความคิดริเริ่มในการแก้ไขปัญหาและข้อโต้แย้งทั้งในสถานการณ์ส่วนบุคคลและของกลุ่ม โดยการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำในการแสวงหาทางเลือกใหม่ที่เหมาะสมไปปฏิบัติได้
- 2) สามารถประยุกต์ความเข้าใจอันถ่องแท้ในทฤษฎีและระเบียบวิธีการศึกษาค้นคว้าในสาขาวิชาของตนเพื่อใช้ในการแก้ปัญหาและข้อโต้แย้งในสถานการณ์อื่น ๆ
- 3) สามารถพิจารณาแสวงหาและเสนอแนะแนวทางในการแก้ปัญหาทางวิชาการหรือวิชาชีพ โดยยอมรับข้อจำกัดของธรรมชาติของความรู้ในสาขาวิชาของตน
- 4) มีส่วนร่วมในการติดตามพัฒนาการในศาสตร์ของตนให้ทันสมัย และเพิ่มพูนความรู้และความเข้าใจของตนอยู่เสมอ
- 5) มีจริยธรรมและความรับผิดชอบสูงทั้งในบริบททางวิชาการ ในวิชาชีพและชุมชนอย่างสม่ำเสมอ

7.๓.๓ คุณลักษณะของบัณฑิตในทางธรรม

เนื่องจากบัณฑิตในทางธรรมเป็นผู้ที่มีจิตใจฟ่องใส มีความเห็นถุก ดำเนินชีวิตอยู่ด้วยปัญญา ฉลาดในการสอดส่องหาเหตุผล จึงมีคุณลักษณะที่สำคัญ ดังนี้ (พระสมชาย ฐานวุฑฺโฒ, 2552, หน้า 22-2๓)

- 1) ขอบคิดดีเป็นปกติ ได้แก่ คิดให้ทาน คิดให้อภัยอยู่เสมอ ไม่ผูกพยาบาท คิดเห็นถุกต้องตามความเป็นจริง เช่น เห็นว่าบุญบาปมีจริง พ่อแม่มีพระคุณต่อเราจริง เป็นต้น
- 2) ขอบพูดดีเป็นปกติ ได้แก่ พูดคำจริง พูดคำสมานไมตรี พูดคำมีประโยชน์ พูดด้วยจิตที่ประกอบด้วยเมตตา และพูดถุกต้องตามกาลเทศะ
- 3) ขอบทำดีเป็นปกติ ได้แก่ มีเมตตากรุณา ประกอบสัมมาอาชีวะ ทำบุญให้ทานเป็นปกติ รักษาศีล ทำสมาธิภาวนาอย่างสม่ำเสมอ

7.๓.4 ความหมายของพหุสูต

นอกจากคำว่าบัณฑิตแล้วยังมีคำว่า พหุสูต ซึ่งเป็นคำที่ใช้เรียกผู้ที่มีความรอบรู้แต่อย่างไรก็ตามคำว่า บัณฑิตและพหุสูตก็มีความแตกต่างกัน พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 (2556, หน้า 82๓) ได้ให้ความหมายของคำว่า พหุสูต ไว้ว่า “ผู้มีความรู้เพราะได้สดับรับฟังหรือศึกษาเล่าเรียนมามาก”

พระสมชาย ฐานวุฑฺโฒ (2552, หน้า 60) อธิบายความหมายของพหุสูตว่า “ผู้มีความรอบรู้เรียกว่า พหุสูต หรือ พุคฺสัน ๆ ว่า “ฉลาดรู้” ความเป็นผู้ฉลาดรู้ คือ เป็นผู้ที่ รู้จักเลือกเรียนในสิ่งที่

ควรรู้ เป็นผู้ที่ไม่ศึกษาเล่าเรียนมาก ได้ยินได้ฟังได้อ่านมาก ซึ่งคุณสมบัติเหล่านี้เป็นต้นทางแห่งปัญญาทำให้เกิดความรู้ในการบริหารงานชีวิต”

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต) (2551, หน้า 264) อธิบายความหมายของพหูสูตว่า “ผู้ได้ยินได้ฟังมามาก คือทรงจำธรรมและความรู้ศิลปวิทยามาก ผู้เล่าเรียนมาก ผู้ศึกษามาก ผู้คงแก่เรียน”

7.๓.5 คุณลักษณะของพหูสูต

บุคคลที่จะมีความรอบรู้จนเป็นพหูสูตได้นั้นจะต้องมีลักษณะความรู้ที่สมบูรณ์ของพหูสูต 4 ประการ ดังนี้ (พระสมชาย ฐานวุฑฺโฒ, 2552, หน้า 60 – 61)

1) รู้ลึก หมายถึง รู้เรื่องราวสาวไปหาสาเหตุในอดีตได้ลึกซึ่งถึงความเป็นมา เช่น แพทย์เมื่อเห็นอาการคนป่วยก็บอกได้ว่าเป็นโรคอะไร รู้ไปถึงว่าที่เป็นโรคนี้อะไรเพราะเหตุใด หรือช่างเมื่อเห็นอาการเครื่องยนต์ที่เสียก็สามารถบอกได้ทันทีว่า เครื่องนั้นเสียที่ชิ้นส่วนไหน เป็นเพราะอะไร เป็นต้น

2) รู้รอบ หมายถึง ช่างสังเกต รู้สิ่งต่าง ๆ รอบตัว สภาพภูมิประเทศ ดินฟ้าอากาศ ผู้คนในชุมชน ความเป็นไปของเหตุการณ์ต่าง ๆ รอบตัว สิ่งที่ต้องรู้ต้องรู้

3) รู้กว้าง หมายถึง สิ่งรอบตัวแต่ละอย่างก็รู้ก็รู้อย่างละเอียด รู้ถึงความเกี่ยวพันของสิ่งนั้นกับสิ่งอื่นๆ ด้วย คล้ายรู้รอบแต่เก็บรายละเอียดมากขึ้น

4) รู้ไกล หมายถึง มองการณ์ไกล รู้ถึงผลที่จะตามมาในอนาคต เช่น เห็นสภาพดินฟ้าอากาศ ก็รู้ทันทีว่าปีนี้พืชผลชนิดใดจะขาดแคลน เห็นพฤติกรรมของผู้ร่วมงานไม่น่าไว้วางใจ ก็รู้ทันทีว่าเขาคิดไม่ซื่อ เห็นตนเองเริ่มย่อหย่อนต่อการปฏิบัติธรรม ก็รู้ทันทีว่าถ้าทิ้งไว้เช่นนี้ต่อไปตนก็จะเสื่อมจากกุศลธรรม ฯลฯ

7.๓.6 ความแตกต่างระหว่างบัณฑิตกับพหูสูต

ผู้เป็นบัณฑิตกับพหูสูตนั้นมีความแตกต่างกัน คือ ผู้เป็นบัณฑิตเป็นผู้มีคุณธรรมประจำใจ มีความประพฤติดีงาม อาจจะมีความรู้มากหรือน้อยก็ได้แต่ใช้ความรู้เพื่อประโยชน์แก่ตนเองและผู้อื่นอย่างเต็มที่ ส่วนผู้เป็นพหูสูต คือผู้มีความรู้มากแต่คุณธรรมความประพฤติไม่แน่ว่าจะดี และอาจใช้ความรู้ไปในทางเบียดเบียนผู้อื่นก็ได้ แต่ถ้าผู้เป็นพหูสูตคนใดนำความรู้ที่สั่งสมไว้มากไปสร้างความเป็นคุณประโยชน์แก่ตนเองและผู้อื่นก็จะสร้างประโยชน์ได้มากคนผู้นั้นเรียกว่าบัณฑิตที่แท้จริง

7.4 ความรู้และปัญญา

ความรู้ของมนุษย์มีแหล่งกำเนิดจากหลายแหล่งการรู้แหล่งที่มาของความรู้ทำให้สามารถแสวงหาความรู้ได้อย่างถูกต้องอย่างไรก็ตาม ความรู้กับปัญญานั้นมีความแตกต่างกัน

7.4.1 ความหมายของความรู้และปัญญา

ความรู้ หมายถึง “สิ่งที่สั่งสมมาจากการศึกษาเล่าเรียน การค้นคว้า หรือประสบการณ์ รวมทั้งความสามารถเชิงปฏิบัติและทักษะ ความเข้าใจหรือสารสนเทศที่ได้รับมาจากประสบการณ์ สิ่งที่ได้รับการมาจากการได้ยิน ได้ฟัง การคิดหรือการปฏิบัติ,องค์วิชาในแต่ละสาขา เช่น ความรู้เรื่องเมืองไทย

ความรู้เรื่องสุขภาพ ความรู้ท่วมหัวเอาตัวไม่รอด ว.มีความรู้มากแต่ไม่รู้จักใช้ความรู้ให้เป็นประโยชน์” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า 24๓)

ปัญญา หมายถึง “น. ความรอบรู้ ความรู้ทั่ว ความฉลาดเกิดแต่การเรียนและการคิด...” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า 7๓๓)

ปัญญา หมายถึง “ความรู้ทั่ว ปรัชญาหยั่งรู้เหตุผล ความรู้เข้าใจชัดเจน ความรู้เข้าใจหยั่งแยกได้ในเหตุผล ดีชั่ว คุณโทษ ประโยชน์มิใช่ประโยชน์ เป็นต้น และรู้ที่จะจัดแจง จัดสรร จัดการ ดำเนินการทำให้ลุผล ล่วงพ้นปัญหา ความรอบรู้ในกองสังขารมองเห็นตามความเป็นจริง...” (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต), 2551, หน้า 2๓1)

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (ส.ก.อ.) ได้จัดทำกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (มคอ.) หรือ TQF โดยกำหนดการเรียนรู้และมาตรฐานผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาของประเทศไทยได้จำแนกความแตกต่างระหว่างมาตรฐานด้านความรู้และมาตรฐานได้ปัญญาไว้ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาแห่งชาติ, ม.ป.ป., หน้า 6) ดังตารางที่ 7.1

ตารางที่ 7.1 แสดงความแตกต่างระหว่างความรู้และปัญญา

มาตรฐานด้านความรู้	มาตรฐานด้านทักษะทางปัญญา
ความรู้(Knowledge) หมายถึง ความสามารถในการเข้าใจ การนึกคิด และการนำเสนอข้อมูล การวิเคราะห์และจำแนกข้อเท็จจริงในหลักการ ทฤษฎี ตลอดจนกระบวนการต่าง ๆ และสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองได้	ทักษะทางปัญญา(Cognitive Skills) หมายถึง ความสามารถในการวิเคราะห์สถานการณ์และใช้ความรู้ ความเข้าใจในแนวคิด หลักการ ทฤษฎีและกระบวนการต่าง ๆในการคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหาเมื่อต้องเผชิญกับสถานการณ์ใหม่ ๆ ที่ไม่ได้คาดคิดมาก่อน

7.4.2 แหล่งกำเนิดของความรู้และปัญญา

ปัญหาเกี่ยวกับความรู้และปัญญาเป็นปัญหาที่นักคิดและนักปรัชญาได้ศึกษาค้นคว้าหาคำตอบมาเป็นเวลายาวนานจนเกิดเป็นปรัชญาสาขาหนึ่งคือ ญาณวิทยา หมายถึงวิชาที่ทำหน้าที่ศึกษาวิเคราะห์สิ่งที่เรียกว่า ความรู้ โดยมีการศึกษาปัญหาเกี่ยวกับความรู้ ๓ ประการคือ (1) ปัญหาว่า มนุษย์สามารถรู้ความจริงสูงสุดได้อย่างไร (2) ปัญหาว่า มนุษย์ได้รับความรู้มาทางใดบ้าง และ(๓) ปัญหาว่า ความรู้ที่มนุษย์ได้รับมานั้นสามารถอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับความจริงสูงสุดนั้นได้ตรงกับความเป็นจริงหรือไม่ แต่อย่างไรก็ตามในที่นี้จะศึกษาเฉพาะปัญหาว่า ความรู้เกิดขึ้นมาได้ทางใดบ้างเท่านั้น ได้มีผู้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับแหล่งกำเนิดความรู้ไว้ ดังนี้

7.4.2.1 แหล่งกำเนิดความรู้หรือปัญญาตามแนวพุทธศาสนา แหล่งที่มาหรือบ่อเกิดความรู้ในทางพุทธศาสนานั้นได้จำแนกแหล่งกำเนิดของความรู้ว่ามีบ่อเกิดมาจากสามแหล่งด้วยกันคือ

1) สุตมยปัญญา คือ ปัญญาหรือความรู้ที่เกิดจากการฟังท่านผู้รู้พูดบอกเล่าสนทนาชี้แจงให้ได้ยินได้ฟัง หรืออ่านจากตำรับตำรา และสื่อต่าง ๆ เป็นความรู้ที่ได้รับมาจากภายนอกตัว

2) จินตมยปัญญา คือ ปัญญาหรือความรู้ที่เกิดจากการคิดใคร่ครวญไตร่ตรอง ทบทวน กล่าวคือ ความรู้หรือปัญญาชนิดนี้จะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยการนำเอาประสบการณ์จากความรู้ที่ได้จากการฟัง การอ่าน การสนทนา การพูดคุยหรือการชมจากสื่อต่าง ๆ ไปคิดพิจารณา ใคร่ครวญ ทบทวนจนได้ความรู้ใหม่เป็นความรู้ระดับเหตุผลที่เกิดขึ้นจากการใคร่ครวญภายในจิตของตน

๓) ภาวนามยปัญญา คือ ปัญญาหรือความรู้ที่เกิดจากการปฏิบัติบำเพ็ญ เป็นความรู้ที่มีได้โดยการอบรมจิตใจ การลงมือปฏิบัติจริง การพิสูจน์ทดลอง โดยการนำความรู้ที่ได้จากการ ฟังอ่าน สนทนาพูดคุยหรือการคิดไปทำให้เกิดมีจริง ลงมือปฏิบัติจริง ทำการพิสูจน์ทดลองให้เห็นผลจริง ก็จะเกิดเป็นปัญญาหรือความรู้ในระดับที่แจ่มแจ้งชัดเจน (อภิญญวัฒน์ โพธิ์สาน, 2551, หน้า 79)

7.4.2.2 แหล่งกำเนิดความรู้ตามแนวคิดปัญญา ๓ ฐาน วรภัทร์ ภูเจริญ (2554, หน้า 7) กล่าวว่า “พุทธ แปลว่า ผู้รู้ คำว่า “รู้” ในที่นี้ มีความหมายถึงการรู้ ผ่านปัญญาทั้งสามฐาน คือ ปัญญากาย ปัญญาใจและปัญญาคิด แต่คนเราส่วนใหญ่โดนระบบการศึกษาและสังคมยุคเร่งรีบและติด ยึดในวัตถุให้ใช้แต่ความคิด โดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ว่า เป็นความคิดที่เกิดจากจิตปกติหรือไม่ปกติ เป็น ความคิดที่ปรุงแต่งหรือเห็นตามความเป็นจริง” การที่จะเข้าใจปัญญาของมนุษย์ได้นั้นนั้นจะต้องทำความเข้าใจเรื่องปัญญาสามฐานคือ

1) ปัญญาที่ฐานกาย ได้แก่ การมีสติ รู้ตัวทั่วพร้อม รู้ด้วยความรู้สึก (Sensing) ไม่ใช่รู้ด้วยความคิด เป็นการ “รู้” ที่ร่างกายของเรา ความรู้สึกต่าง ๆ ที่กายรับรู้ เป็นเรื่องของการมีสติ รับรู้เวทนา รับรู้ความหนาว ความร้อน ความเมื่อย ความสบายตัว ความเจ็บความปวด ฯลฯ นอกจากนี้ ยังรวมไปถึงทักษะต่าง ๆ ที่เป็นความจำของร่างกาย หรือความจำของกล้ามเนื้อเกิดจากการทำซ้ำ ๆ แบบไม่ต้องคิด

2) ปัญญาที่ฐานใจ ได้แก่ การรับรู้อารมณ์ ความฉลาดในการใช้อารมณ์ เข้าใจและ ควบคุมอารมณ์ความรู้สึก (Feeling) ได้ โดยเฉพาะความสามารถแยกแยะ จิตกุศลและอกุศลได้ รู้ว่า เมื่อใดจิตเป็นกุศลหรือเป็นอกุศล

๓) ปัญญาที่ฐานคิด ได้แก่ ความสามารถในการคิด เป็นการใช้สมองคิด (Thinking) วิเคราะห์ ใคร่ครวญ จำได้ ปรุงแต่ง ฟุ้งซ่าน ฯลฯ สมองซีกซ้ายใช้คิดแบบมีเหตุผล สมองซีกขวาแบบ จินตนาการ และสมองส่วนหน้า คิดแบบสืบค้น เรียนรู้แบบสืบค้น ความคิดมี 2 แบบ คือ (1) ความคิดที่ผลิต ออกมาตอนที่จิตว่าง ๆ ไม่มีอคติ ไม่มีลำเอียง เป็น “ปัญญา” ที่บริสุทธิ์ และ(2) ความคิดที่เจืออึดตา เป็น ความคิดที่ผลิตออกมาตอนจิตไม่ว่าง เจืออคติ เจือลำเอียง เป็นความคิดแบบ “เผลอ” (วรภัทร์ ภูเจริญ, 2554, หน้า 126 – 128) คือ ฉลาดแกมโกง

7.4.2.๓ แหล่งกำเนิดความรู้ที่เกิดจากความรู้ในอดีต ความรู้ซึ่งเป็นสิ่งที่มนุษย์ได้สั่ง สมสืบทอดกันมานั้นมีแหล่งกำเนิดดังนี้

1) ความรู้เกิดจากประสบการณ์ของตนเอง คือ ความรู้จากประสบการณ์เป็น ความรู้ที่เกิดจากมนุษย์ช่วงชั้นวัยต่าง ๆ ได้เรียนรู้และสั่งสมจากประสบการณ์ของตนเองที่มีความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม ทั้งทางตรงและทางอ้อม และบังเอิญได้ค้นพบความรู้และความจริงโดยมิได้ ตั้งใจ เช่น การค้นพบความรู้เรื่องแรงโน้มถ่วงของโลกโดย ไอแซค นิวตัน เป็นต้น

2) ความรู้เกิดจากความเชื่อของบรรพบุรุษ คือ ความรู้จากความเชื่อ เป็นความรู้ที่ สืบทอดกันมาจากประสบการณ์ของบรรพบุรุษ ซึ่งต่อมาได้กลายเป็นความเชื่อและตกทอดมาสู่อนุชนรุ่น หลังตามลำดับ ความรู้เหล่านี้บางอย่างก็ทราบความเป็นมา หรือทราบเหตุผลจากการบอกเล่าของบรรพ

ชน บางอย่างก็หาคำอธิบายด้วยเหตุผลไม่ได้ส่วนใหญ่เป็นความรู้ที่ยังไม่ได้มีการพิสูจน์ความจริงมาก่อน เช่น ความรู้เกี่ยวกับเวทย์มนต์คาถา ฤกษ์ยามต่าง ๆ

๓) ความรู้เกิดจากขนบธรรมเนียมประเพณี คือ ความรู้จากขนบธรรมเนียมประเพณี เป็นความรู้ที่สืบทอดกันมาจากความเชื่อของคนสมัยอดีตเช่นเดียวกัน และความเชื่อนั้น ๆ ก่อให้เกิดแนวประพฤติปฏิบัติจนกระทั่งกลายเป็นวัฒนธรรมของชนชาติแต่ละหมู่เหล่า ซึ่งประกอบด้วยขนบธรรมเนียมประเพณีต่าง ๆ ตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตาย (ชำนาญ รอดเหตุภัย, 2552, หน้า 8 – 9)

7.4.2.4 แหล่งกำเนิดของความรู้ตามแนวปรัชญา ในทางปรัชญานั้นได้อธิบายถึงแหล่งกำเนิดความรู้ของมนุษย์สองลัทธิหรือสองแนวคิดด้วยกันคือ

1) ประสบการณ์นิยม แนวคิดนี้เชื่อว่า การประจักษ์แจ้งหรือประสบการณ์ทางประสาทสัมผัสทั้งห้าเท่านั้นเป็นแหล่งให้เกิดความรู้จริงได้และย้ำว่า ความรู้ทุกอย่างจะเกิดขึ้นได้จะต้องอาศัยประสบการณ์ด้วยตนเอง ดังนั้น สำหรับชาวประสบการณ์นิยม ความจริงทั้งหมดมีบ่อเกิดมาจากประสาทสัมผัส ประสาทสัมผัสให้ความจริงเฉพาะ และความจริงเฉพาะเป็นฐานให้รู้ความจริงสากลหรือความจริงทั่วไป วิชาวิทยาศาสตร์ สนใจที่จะแสวงหาความจริงที่พิสูจน์ได้ด้วยประสาทสัมผัส ดังนั้นวิธีการอุปนัยจึงเป็นหัวใจของวิทยาศาสตร์ และสำหรับชาวประสบการณ์นิยม ความรู้ทางวิทยาศาสตร์เป็นขุมความรู้ที่แท้จริงของมนุษย์ (วิทย์ วิศทเวทย์, ม.ป.ป., หน้า 122)

2) เหตุผลนิยม แนวคิดนี้เชื่อว่า ความรู้ที่แท้จริงเกิดจากเหตุผลมากกว่าประสบการณ์ ประสบการณ์อาจให้ข้อมูลแต่เหตุผลเป็นผู้ตัดสิน เหตุผลในที่นี้หมายถึง การใช้ความคิดซึ่งแตกต่างจากการใช้ประสาทสัมผัส ชาวเหตุผลนิยมเชื่อว่า มนุษย์เรามีความสามารถพิเศษอย่างหนึ่งคือ “ปัญญา” กิจกรรมของตาคือการมอง กิจกรรมของหูคือการฟัง ส่วนกิจกรรมของปัญญาคือ การคิดหาเหตุผล ตาและหูให้ความรู้ที่ไม่แน่นอน แต่ปัญญาให้ความจริงอันสมบูรณ์ตายตัว แนวคิดนี้เชื่อว่า ความรู้มิได้มาจากภายนอกโดยเข้ามาสู่ตัวเราทางประสาทสัมผัส ความรู้มีอยู่ในตัวเราแล้วทุกคนตั้งแต่เกิดเราทุกคนเกิดมาพร้อมกับความรู้และความจริงบางอย่างที่แฝงอยู่ในจิตของเรา ถ้าเราใช้ปัญญากระทำกิจของมันคือ คิดตามหลักเหตุผล ความรู้นี้จะปรากฏเป็นจริงออกมา (วิทย์ วิศทเวทย์, ม.ป.ป., หน้า 102)

7.5 หลักการแสวงหาความรู้และพัฒนาปัญญาเพื่อสร้างความสำเร็จในการศึกษา

สนอง วรอุไร (2549, หน้า 115-116) กล่าวถึงปัญญากับการศึกษาที่ถูกต้องว่า “ระบบการศึกษาทางโลกซึ่งเราเชื่อถือและฝากชีวิตเอาไว้เพราะเชื่อว่าเป็นกระบวนการพัฒนาปัญญาที่ดีที่สุด แท้จริงแล้วเป็นการศึกษาที่หลงทาง เป็นระบบการศึกษาที่เน้นแต่การพัฒนาไอคิว (IQ) ซึ่งเป็นเรื่องตื้น ๆ พัฒนาง่ายเพียงแค่สั่งสมความจำและความคิดไว้มาก ๆ ปัญญาไอคิวก็เกิดขึ้นได้ แม้จะเรียนจบปริญญาเอกซึ่งนับว่าสูงสุดแล้วในทางโลก ก็มีปัญญาแค่ไอคิวเท่านั้น ยังไม่สามารถเอาตัวรอดจากกิเลส ๓ ตัวคือ โภคะ โภคะ หลงได้ยังคงตกเป็นทาสของมันอยู่เหมือนเดิม นอกจากนั้นยังไม่ตระหนักด้วยว่า ไอคิวที่สูงขึ้นจะเป็นเหตุให้อีโก้ (ego) หรืออัตตาสูงตาม ซึ่งอัตตาคือตัวร้ายที่สุด ทำให้กลายเป็นคนเก่งที่เห็นแก่ตัว การยึดอัตตาความเป็นตัวตนนั้นมีโอกาสสร้างความสำเร็จให้กับชีวิตและสังคมมาก ...เพราะฉะนั้นปัญญาทางโลกที่เรียน ๆ กันจึงอาจกลับมาทำลายชีวิตเราได้ ซึ่งทั้งหมดนี้เป็นผลมาจากระบบการศึกษาที่ผิดทางเป็นบ่อเกิดของปัญญาแบบมิจฉาทิฐิ” ดังนั้นการแสวงหาความรู้และพัฒนาปัญญาจึงจะต้องเป็นการพัฒนาปัญญาที่เรียกว่าสัมมาทิฐิซึ่งจะทำให้ตนเองและสังคมได้รับประโยชน์และความสุขร่วมกัน

7.5.1 ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการศึกษา 2 ประการ

ในการศึกษาให้ประสบความสำเร็จนั้นจะต้องอาศัยองค์ประกอบหรือปัจจัยที่สำคัญ 2 ประการคือ

7.5.1.1 ปัจจัยภายนอกหรือองค์ประกอบภายนอกที่ดี (ปรโตโฆสะ) ผู้กำลังศึกษาหาความรู้และพัฒนาปัญญาจะต้องเลือกหาสิ่งแวดล้อมภายนอกที่ดี เอื้อต่อการฝึกฝน เป็นกัลยาณมิตรต่อตนเองเป็นอันดับแรก คือ ต้องเลือกทำการคบหาบุคคล สถานที่ สังคม ชุมชน ที่เป็นกัลยาณมิตร คบหาคนดี มีปัญญา มีคุณธรรม สามารถให้ความช่วยเหลือแนะนำ ถ่ายทอดบอกเล่าชี้แจง อธิบายความจากท่านในเรื่องต่าง ๆ ที่ถูกต้อง ติงามเป็นจริง มีเหตุมีผล เป็นประโยชน์ บุคคลผู้รักการศึกษาเรียนรู้ จะต้องไม่รอให้สัตบุรุษหรือบัณฑิตผู้ทำหน้าที่เป็นกัลยาณมิตรมาคบหา แต่ควรที่จะกระตือรือร้นที่จะไปหา ไปปรึกษา ไปสดับฟัง ไปขอคำแนะนำสั่งสอน เข้าร่วมหมู่อยู่ใกล้ ตลอดจนศึกษาแบบอย่างแนวทางจากท่านนั้น ๆ

7.5.1.2 ปัจจัยภายในหรือองค์ประกอบในตัวผู้เรียนที่ดี (โยนิโสมนสิการ) ในส่วนของตัวผู้ศึกษาเรียนรู้ที่ดี นอกจากรู้จักเลือกคบหาบุคคลที่มีลักษณะเป็นกัลยาณมิตรแล้วยังต้องรู้จักคิด วิจัย ใช้ทำที่แห่งปัญญาในการเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับโลกภายนอกต่าง ๆ แบบ “คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น” ที่เรียกว่า โยนิโสมนสิการ ซึ่งตามตัวอักษรแปลว่า การคิด (มนสิการ) โดยอุบายอันแยบคาย (โยนิโส) ด้วย โยนิโสมนสิการ เป็นวิธีการใช้ความคิดและฝึกใช้ความคิดอย่างถูกวิธี เป็นระบบ เป็นเหตุเป็นผล และสร้างสรรค์ (อภิญาตมน์ โพธิ์สาน, 2551, หน้า 74 – 75)

7.5.2 หลักการเสริมสร้างความรู้และพัฒนาปัญญาด้วยวุฒิธรรม 4

การเสริมสร้างปัญญา นอกจากการมีองค์ประกอบภายนอกที่ดีและโยนิโสมนสิการคือ องค์ประกอบภายในที่ดีแล้ว การมีความรู้ที่ถูกต้องจะต้องปฏิบัติตามหลักเสริมสร้างปัญญาที่เรียกว่า วุฒิธรรม 4 คือ

7.5.2.1 เสวนาผู้รู้ คือ รู้จักเลือกหาแหล่งวิชา คบหาท่านผู้รู้ ผู้ทรงคุณความดี มีภูมิธรรม ภูมิปัญญาน่านับถือ

7.5.2.2 ฟังดูคำสอน หมายถึง เอาใจใส่ สดับตรับฟัง คำบรรยาย คำแนะนำสั่งสอน แสวงหาความรู้ทั้งจากตัวบุคคลโดยตรงและจากหนังสือ หรือสื่อมวลชน ตั้งใจเล่าเรียน ศึกษาค้นคว้า หมั่นปรึกษาสอบถาม ให้เข้าถึงความรู้ที่แท้จริง

7.5.2.๓ คิดให้แยบคาย หมายถึง รู้เห็นได้อ่านได้ฟังสิ่งใด ก็รู้จักคิดพิจารณาด้วยตนเอง ด้วยเหตุและผลแยกแยะให้เห็นสภาวะและสืบสาวให้เห็นเหตุผลว่า นั่นคืออะไร เกิดขึ้นได้อย่างไร ทำไมจึงเป็นอย่างนั้น จะเกิดอะไรต่อไป ข้อดีข้อเสีย คุณโทษเป็นอย่างไร

7.5.2.4 ปฏิบัติให้ถูกหลัก หมายถึง นำสิ่งที่ได้เล่าเรียน รับฟังไตร่ตรองเห็นชัดแล้วไปปฏิบัติให้ถูกต้องและเป็นประโยชน์

7.5.๓ หลักการเสริมสร้างความรู้และพัฒนาปัญญาด้วยพหุสูต

คำว่า พหุสูต หมายถึง “ผู้มีความรู้เพราะได้สดับตรับฟังหรือศึกษาเล่าเรียนมามาก ” (ราชบัณฑิต, 2546, หน้า 775) การศึกษาให้เป็นพหุสูต คือ การจะศึกษาเล่าเรียนอะไรก็ตามต้องทำตน

ให้เป็นพหูสูตรในด้านนั้น ๆ ด้วยการสร้างความรู้ ความเข้าใจ ให้แจ่มแจ้งชัดเจนถึงชั้นครอบงำของคุณของพหูสูตร (ผู้ที่ได้เรียนมากหรือผู้คงแก่เรียน) 5 ประการ คือ

7.5.๓.1 ฟังมาก คือ เล่าเรียน สดับฟัง รู้เห็น อ่านสั่งสมความรู้ในด้านนั้น ๆ ไว้ให้มากมายกว้างขวาง

7.5.๓.2 จำได้ คือ จับหลักหรือสาระสำคัญได้ถูกต้อง จำเรื่องราวหรือเนื้อหาสาระไว้ได้แม่นยำ

7.5.๓.๓ คล่องปาก คือ ท่องบ่นหรือใช้พูดอยู่เสมอ จนแคล่วคล่อง ชัดเจน ใครสอบถามก็พูดชี้แจงแถลงได้

7.5.๓.๔ เจนใจ คือ ใส่ใจนึกคิดจนเจนใจ นึกถึงครั้งใดก็ปรากฏเนื้อความสว่างชัดเจนมองเห็นโล่งตลอดไปทั้งเรื่อง

7.5.๓.๕ แดกฉานในทฤษฎี คือ เข้าใจความหมายหรือเหตุผลแจ่มแจ้งลึกซึ้ง รู้ที่มาที่ไป เหตุผล ความสัมพันธ์ของเนื้อความและรายละเอียดต่าง ๆ ทั้งภายในเรื่องนั่นเองและที่เกี่ยวโยงกับเรื่องอื่น ๆ ในสายวิชาหรือทฤษฎีนั้นๆ ประปรัง

7.5.4 หลักการพัฒนาวิจิต 10 วิธีเพื่อพัฒนาปัญญา

วิจิต 10 วิธี เรียกว่าความคิดแบบโยนิโสมนสิการเป็นความคิดที่อยู่ในกระบวนการพัฒนาปัญญาของมนุษย์ตามพุทธศาสนา เป็นความคิดที่อยู่ในระดับที่เหนือความเชื่อหรือศรัทธาเนื่องจากผู้คิดได้ใช้ความคิดของตนเองอย่างอิสระ คิดอย่างมีระบบ คิดอย่างวิเคราะห์ เป็นวิธีการสำคัญสำหรับสร้างปัญญาที่บริสุทธิ์ ซึ่งวิจิต 10 วิธีมี ดังนี้ (พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), 2541, หน้า 676-718)

7.5.4.1 วิจิตแบบสืบสาวเหตุปัจจัย คือ การพิจารณาปรากฏการณ์ที่เป็นผล ให้รู้จักสถานะที่เป็นจริงหรือพิจารณาปัญหา หาหนทางแก้ไข ด้วยการค้นหาสาเหตุและปัจจัยต่าง ๆ ที่สัมพันธ์ส่งผลสืบทอดกันมา โดยมีฐานคิดว่าสิ่งต่าง ๆ เป็นปัจจัยซึ่งกันและกัน ตัวเหตุจะมีหลายองค์ประกอบ เมื่อพูดถึงสิ่งใดจะต้องอธิบายให้เป็นปัจจัยซึ่งกันและกันโดยมีหลักการว่า “เมื่อสิ่งนี้มีสิ่งนี้จึงมี เพราะสิ่งนี้เกิดขึ้นสิ่งนี้จึงเกิดขึ้น สิ่งนี้ไม่มี สิ่งนี้จึงไม่มี เพราะสิ่งนี้ดับ สิ่งนี้จึงดับ” การคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัยจะทำให้รู้ว่าอะไรทำให้เกิดอะไร การเข้าใจวิจิตแบบสืบสาวเหตุปัจจัยทำให้คนมองสรรพสิ่งเป็นระบบที่มีความเกี่ยวข้องกันได้ตลอดทั้งสาย ทำให้ความคิดเป็นระบบและโลกทัศน์กว้างขึ้น

7.5.4.2 วิจิตแบบแยกแยะส่วนประกอบหรือกระจายเนื้อหา มีวิจิตคือแยกแยะให้เห็นว่า สรรพสิ่งทั้งหลายย่อมประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย ๆ ที่มาอาศัยกันอยู่และขึ้นต่อเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง วิธีนี้เป็นความคิดแยกสิ่งต่าง ๆ ออกเป็นส่วน ๆ เพื่อหาความสอดคล้องสัมพันธ์กันเป็นองค์รวม การคิดแบบนี้จะช่วยให้สามารถแก้ปัญหาได้ดียิ่งขึ้นเพราะไม่มองแต่ภาพรวมแต่มองลึกลงไปถึงรายละเอียด

7.5.4.๓ วิจิตแบบสามัญลักษณ์ หรือวิจิตแบบรู้เท่าทันธรรมดา คือมองอย่างรู้เท่าทันความเป็นไปของสิ่งทั้งหลายซึ่งต้องเป็นอย่างนั้น ๆ ตามธรรมดาของมันเอง ในฐานะที่มันเป็นสิ่งซึ่งเกิดจากเหตุปัจจัยต่าง ๆ ประดังประดัง เมื่อเกิดขึ้นแล้วก็ต้องดับไป ไม่เที่ยงแท้ ไม่คงที่ ไม่ยั่งยืน การคิดแบบนี้ทำให้บุคคลมีท่าทีต่อสิ่งทั้งหลายที่เกิดขึ้นอย่างสอดคล้องกับความเป็นจริงของธรรมชาติ ยอมรับความเป็นไปของชีวิตได้อย่างไม่มีความทุกข์

7.5.4.4 วิธีคิดแบบอริยสังหรือคิดแบบแก้ปัญห เป็นวิธีคิดเพื่อแก้ไขปัญหา รวมทั้งความดับทุกข์ หลักการสำคัญของวิธีคิดแบบนี้คือ การเริ่มต้นจากปัญหาหรือความทุกข์ที่ประสบโดยกำหนดรู้ทำความเข้าใจกับปัญหาหรือความทุกข์นั้นอย่างชัดเจน แล้วสืบค้นหาสาเหตุเพื่อเตรียมแก้ไข กำหนดวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายในการแก้ปัญหาและกำหนดวิธีการแก้ปัญหา วิธีคิดแบบอริยสังเป็นวิธีคิดตามเหตุและผล หรือเป็นไปตามเหตุและผล หรือสืบสาวจากผลไปหาเหตุแล้วแก้ไขที่ต้นเหตุ

7.5.4.5 วิธีคิดแบบอรรถธรรมสัมพันธ์หรือคิดตามหลักการและจุดมุ่งหมาย คือการพิจารณาให้เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างหลักการและความมุ่งหมาย ในการกระทำตามหลักการหรือกฎเกณฑ์ใด ๆ ก็ตามจะต้องเข้าใจความมุ่งหมายของหลักการนั้นว่ากำหนดขึ้นเพื่ออะไร จะนำไปสู่ผลหรือที่หมายใดบ้าง ทั้งจุดหมายสุดท้ายปลายทางและเป้าหมายอื่น ๆ ความเข้าใจถูกต้องในเรื่องหลักการและความมุ่งหมายนี้ นำไปสู่การปฏิบัติที่ถูกต้อง

7.5.4.6 วิธีคิดแบบคุณโทษและทางออก เป็นการคิดแบบมองสองด้านคือมองลักษณะของสรรพสิ่งต่าง ๆ ทั้งด้านที่เป็นคุณและด้านที่เป็นโทษ โดยมองเห็นข้อดี ข้อเสียและทางออก วิธีนี้ใช้ร่วมกับวิธีอื่นด้วยเป็นการแยกแยะสิ่งที่มีอยู่ตามปกติมองเห็นข้อดี ข้อเสีย สิ่งที่ดี สิ่งที่ไม่ดี สิ่งที่เป็นคุณ สิ่งที่เป็นโทษและเลือกทำเลือกปฏิบัติแต่สิ่งดี สิ่งที่เป็นคุณและหลีกเลี่ยงสิ่งไม่ดี สิ่งที่เป็นโทษจากสิ่งที่มีอยู่เห็นอยู่

7.5.4.7 วิธีคิดแบบคุณค่าแท้ คุณค่าเทียม เป็นวิธีคิดจำแนกแยกออกกระหว่างสิ่งที่เป็นประโยชน์อย่างแท้จริงและจำเป็นต้องมี ต้องใช้ต้องทำงานตามบทบาทหน้าที่ซึ่งถือว่ามีความค่าแท้ แตกต่างจากคุณค่าเทียมที่เป็นไปเพื่อสนองความอยาก ความโก้หรือหรือค่านิยมทางสังคม การคิดแบบนี้จะทำให้ไม่ติดในรูปร่างภายนอกของวัตถุ เมื่อจะอุปโภคบริโภคสิ่งใดก็จะคิดถึงประโยชน์ก่อนหรือเรียกได้ว่า เสพปัจจัยด้วยคุณค่าที่แท้จริง ทำให้ไม่ตกเป็นทาสของวัตถุ

7.5.4.8 วิธีคิดแบบอุปายปลูกเร้าคุณธรรม เป็นวิธีคิดในแนวสัดกัณฑ์หรือบรรเทาและขัดเกลาตัณหา เป็นวิธีคิดที่ช่วยตั้งต้นชักนำความคิดให้ไปในทางดีงามและเกิดประโยชน์ โดยนำเอาประสบการณ์ ความรู้มาดัดแปลงปรับปรุงให้ดีขึ้นเพื่อเป็นตัวอย่างหรือแบบอย่างที่ดี เป็นการคิดหาประโยชน์จากเรื่องต่าง ๆ จากทั้งแง่ดีและแง่เสียโดยพยายามถือเอาประโยชน์ให้ได้เช่น เรื่องของความตาย ถ้าคิดถึงความตายแล้วเป็นเหตุให้ทำความดีได้ ก็ถือว่าเป็นการปลูกเร้าให้มีความพยายามในการทำ ความดี

7.5.4.9 วิธีคิดแบบเป็นอยู่ในขณะปัจจุบัน คือวิธีคิดโดยการมีสติอยู่กับปัจจุบัน โดยการเอาผลจากอดีตมาแก้ไขหรือปรับปรุงโดยไม่ไปคำนึงแต่เรื่องในอดีต และมีสติคิดแก้ไขหรือปรับปรุงในเวลาปัจจุบัน โดยรู้ว่า การกระทำในปัจจุบันจะทำให้เกิดผลในอนาคตอย่างไร แต่ไม่ใช่เพื่อหม่อลอยถึงอนาคตตลอดเวลา

7.5.4.10 วิธีคิดแบบวิภาษวาท เป็นวิธีคิดแบบมองรอบด้าน แยกแยะแจกแจงประเด็นต่าง ๆ ตามลำดับขั้นตอน คิดเป็นประเด็นใหญ่ย่อย ลักษณะสำคัญของการคิดแบบนี้คือ การมองและแสดงความจริงโดยจำแนกแยกแยะให้เห็นแต่ละแง่แต่ละด้านครบทุกแง่มุม มิได้จับเอาแง่ใดแง่หนึ่งมาวินิจฉัยตีขลุมลงไปทั้งหมด การคิดแบบแยกแยะประเด็นมีประโยชน์ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ตัวอย่างเช่น ถ้าเรารู้จักแยกแยะหน้าที่ของตนเองก็จะทำให้ประสบความสำเร็จในชีวิตได้เป็นอย่างดี เช่น ในฐานะที่เป็นนักศึกษา ก็ควรตั้งใจศึกษาเล่าเรียน โดยรู้จักแบ่งเวลาเป็นต้น

วิธีคิดทั้ง 10 วิธีดังที่ได้กล่าวมานี้ ถือว่าเป็นกระบวนการพัฒนาปัญญาที่สูงสุดหากนำไปฝึกฝนปฏิบัติก็จะทำให้เป็นบุคคลที่เข้าใจสภาพของชีวิต สภาพสังคมและสภาพของโลกสามารถจัดระเบียบชีวิตของตนเอง จัดระเบียบสังคมและสิ่งแวดล้อมทำให้สามารถใช้ชีวิตร่วมกับสรรพสิ่งได้อย่างถูกต้องและสร้างสรรค์

7.5.5 เคล็ดลับวิชาเปลี่ยนคนธรรมดาให้เป็นอัจฉริยะ

โคเยอร์ (2656, หน้า 1๓ - 145) ได้เขียนหนังสือ 52 เคล็ดลับเปลี่ยนคนธรรมดาให้เป็นอัจฉริยะ ได้แนะนำเคล็ดลับการฝึกฝนตนเองให้เป็นอัจฉริยะโดยมีฐานความคิดว่า เราทุกคนล้วนมีความเก่งกาจอยู่ในตัว แต่เราไม่รู้ว่าต้องทำอะไรถึงจะพัฒนาความเก่งกาจให้ได้อย่างเต็มศักยภาพ หัวใจสำคัญของการฝึกฝนตนเองคือ การกระทำอันเรียบง่าย เมื่อทำซ้ำแล้วซ้ำเล่าก็จะเปลี่ยนแปลงเราได้ อริสโตเติล กล่าวว่า “เราเป็นเช่นสิ่งที่เราทำซ้ำ ๆ ดังนั้น ความเป็นเลิศจึงไม่ใช่การกระทำเพียงครั้งเดียว” เคล็ดลับในการฝึกฝนนั้นมีจำนวนมาก เช่น จับจ้องคนที่คุณอยากจะเป็น ใช้เวลาวันละ 15 นาที เพื่อประทับทักษะลงในสมอง จดบันทึก ชั่วโมงละ 5 นาที ดีกว่าซ้อมสัปดาห์ละชั่วโมง คิดเป็นภาพ เป็นต้น ส่วนเคล็ดลับในการเรียนนั้นอยู่ในเคล็ดลับที่ ๓๓ เรียกว่าถ้าอยากเรียนรู้จากหนังสือให้ปิดหนังสือ โดยที่ โคเยอร์แนะนำว่า สมมติว่าสัปดาห์หน้านักศึกษาต้องทำข้อสอบเกี่ยวกับเนื้อหาใน 10 หน้า ถัดไปของหนังสือเล่มนี้ โดยคุณมีเวลาอ่านเพียง ๓0 นาที วิธีไหนที่จะช่วยให้นักศึกษาทำคะแนนได้ดีกว่า ก) อ่านเนื้อหาติดต่อกัน 4 รอบรวดและพยายามจดจำให้ได้มากที่สุด ข) อ่านรอบเดียว จากนั้นปิดหนังสือแล้วเขียนสรุปเนื้อหาออกมาหนึ่งหน้ากระดาษ

ผลลัพธ์จากทั้งสองวิธีแตกต่างกันมาก ผลการวิจัยพบว่า เมื่อเวลาผ่านไปคนที่ใช้วิธีที่สองสามารถจดจำเนื้อหาได้มากกว่าคนที่ใช้วิธีแรกถึง 50 เปอร์เซ็นต์ สาเหตุมาจากกฎพื้นฐานของการฝึกฝนอย่างล้าลึกที่ว่า การเรียนรู้คือการตื่นนอนพยายาม การอ่านหนังสือเพียงแค่อ่านผ่านตามาไม่ได้บิให้คุณไปอยู่ในจุดกลมกล่อม และเมื่อไม่ได้ตื่นนอนพยายามย่อมไม่เกิดการเรียนรู้ ในทางตรงกันข้าม การปิดหนังสือแล้วสรุปเนื้อหาออกมาจะบิให้นักศึกษาจับประเด็นสำคัญ ๆ (การตื่นนอนพยายามครั้งที่ 1) ประมวลผลและจัดระเบียบประเด็นดังกล่าวให้อยู่ในรูปแบบที่สมเหตุสมผล (การตื่นนอนพยายามครั้งที่ 2) และเขียนมันลงกระดาษ (การตื่นนอนพยายามครั้งที่ ๓ พร้อมกับการทำซ้ำ) นี่เป็นไปตามกฎของการฝึกฝนอย่างล้าลึกที่ว่า ยิ่งตื่นนอนพยายามมากเท่าไร ก็ยิ่งเกิดการเรียนรู้มากเท่านั้น (โคเยอร์, 2656, หน้า 1๓ - 145)

7.6 หลักปฏิบัติเพื่อสร้างความสำเร็จในการศึกษา

นักศึกษามีหน้าที่สำคัญอยู่ ๓ ประการ คือ 1) แสวงหาความรู้ทั้งทางโลกและทางธรรม 2) ฝึกความประพฤติทั้งทางกาย วาจา ใจให้ดีงาม และ ๓) เตรียมตัวที่จะไปสร้างคุณงามความดีให้เกิดขึ้นแก่ตัวเองในอนาคตเป็นผลหลักและส่งผลถึงความเจริญรุ่งเรืองของชาติและพระศาสนาเป็นผลรองหากนักศึกษาได้ทำหน้าที่ของตนจนครบบริบูรณ์ทั้ง ๓ ประการเป็นเป้าหมายแล้ว นักศึกษาย่อมได้ชื่อว่าเป็นคนดีที่โลกต้องการ เพราะได้เกิดคุณธรรม ๓ ประการขึ้นโดยอัตโนมัติคือ มีปัญญา ฉลาดหลักแหลมทั้งในทางโลกและทางธรรม มีความบริสุทธิ์ ติดตัวเป็นที่เคารพยกย่องนับถือของคนทั่วไปและมีความกรุณาพร้อมที่จะช่วยเหลือทั้งตัวเองและผู้อื่น (พระเมตต์จ ทตตชิว, ม.ป.ป., หน้า 1)

ความสำเร็จในการศึกษานั้นมิได้ขึ้นอยู่กับขีดความสามารถและการเรียนอย่างหนักเท่านั้นวิธีการเรียนอย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพก็มีส่วนสำคัญด้วย การรู้หลักการเรียนเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับนักศึกษาทุกคน เพราะการศึกษาในมหาวิทยาลัยนั้นต้องศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองมากขึ้นและต้องรับผิดชอบงานของตนเองเต็มที่ ซึ่งแตกต่างจากการเรียนระดับมัธยมมาก นักศึกษาจะปฏิบัติตนแบบเดิมอีกไม่ได้ การศึกษาในมหาวิทยาลัยให้ได้ผลดีขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่าง แต่สิ่งที่นักศึกษาควรสนใจให้มากที่สุดคือ การปรับปรุงตนเองให้มีคุณภาพมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ผลก็คือจะสำเร็จเป็นบัณฑิตที่มีคุณภาพ

ของจริงเริ่มต้นด้วยการตั้งปณิธานว่า “เราจะจุดวิญญาณแห่งการเป็นนักศึกษาที่สมภาคภูมิ ด้วยเหตุที่เราเป็นผู้โชคดีได้เข้าเรียนมหาวิทยาลัย เราจะก้าวไปข้างหน้าอย่างมั่นคง ต่อไปนี้แม้จะมีอุปสรรคใด ๆ เราจะไม่ยอมแพ้ เราพร้อมที่จะทำงานหนัก เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่เราตั้งไว้ เราจะทนอีกเพียง ๓ ปีครึ่ง 4 ปี หรือ 5 ปีเท่านั้นแล้วเราจะสบาย ตายเสียในการต่อสู้ดีกว่าอยู่อย่างผู้แพ้” (ทิพาวดี เอมะวรรณนะ, 2529, หน้า 9)

7.6.1 ปัญหาและอุปสรรคในการเรียนของนักศึกษา

ทิพาวดี เอมะวรรณนะ (2529, หน้า 15-16) ได้ศึกษาและสรุปสิ่งที่เป็นปัญหาและอุปสรรคในการเรียนของนักศึกษาโดยได้สรุปปัญหาของนักศึกษาออกเป็น 5 ประเด็นใหญ่ดังต่อไปนี้ โดยเฉพาะปัญหา ผลการเรียนตกต่ำเกิดจาก

1) การแบ่งเวลา เทียว สังคมมากไป ชี้เกียจ ตามใจไปกับเพื่อน รายการสนทนา การมากกว่าการเรียน เคยชินกับการผัดวันประกันพรุ่ง ไม่อาจจัดเวลาดูหนังสือให้พอเหมาะ(เลือกห้องแต่วิชาที่ชอบและละเลยวิชาที่ไม่ชอบ)

2) แรงจูงใจ ไม่รู้จะเรียนไปทำไม ไม่มีเป้าหมาย ไม่ได้เลือกอนาคตอาชีพไว้ก่อน ไม่ได้เข้าสาขาที่ถูกใจ ไม่เข้าใจประโยชน์ของวิชาที่เรียน เรียนแค่พอฟ่าน

๓) การจัดระบบตัวเอง เริ่มลงมือดูหนังสือไม่ได้ง่าย ไม่รู้จะทำอะไรก่อน-หลัง บุกรเรียนเมื่อจวนตัวเท่านั้น ตามใจตัวเองมากไป ทำงานไม่เสร็จตามเวลา ทำกิจกรรมมากกว่าเรียน ไม่มีการวางแผนล่วงหน้า ขาดระบบระเบียบในการทำงาน

4) ไม่รู้วิธีเรียนหรือรู้แต่ไม่ทำ ไม่อ่านหนังสือตามที่อาจารย์สั่ง อ่านซ้ำ ประยุกต์ทฤษฎีไม่เป็น ประมาทวิชามากเกินไป ไม่เข้าเรียนสม่ำเสมอ จดไม่ทัน, บันทึกคำบรรยายไม่ได้ดี จับประเด็นไม่ได้ ไม่รู้วิธีการเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

5) ปัญหาส่วนตัว อารมณ์ สังคม ตกใจกลัวสอบ ก่นแต่เศร้า ฟังบรรยายไม่รู้เรื่อง ขาดความเชื่อมั่น แยกกลุ่ม เข้ากับเพื่อนไม่ได้ มีอคติต่ออาจารย์ สมาธิไม่ดี

7.6.2 สร้างวัฒนธรรมในการเรียนสำหรับตนเอง

เรียนให้ดีต้องมีวัฒนธรรมในการเรียน วัฒนธรรมหมายถึง ระเบียบแบบแผนอันดีงาม ที่มีหรือดำเนินตามระเบียบแบบแผนนี้แล้วย่อมสร้างความเจริญงอกงามให้เกิดขึ้นแก่ชีวิต เมื่อพูดถึงวัฒนธรรมในการเรียน หมายถึง ระบบระเบียบการจัดการเรียนหรือการสร้างไลฟ์สไตล์ในการเรียนที่ดี ซึ่งจะสร้างให้นักศึกษาเป็นคนเก่ง จากที่เรียนไม่ดี ถ้ารู้จักสร้างวัฒนธรรมในการเรียน ก็จะช่วยปรับปรุงผลการเรียน พัฒนาขีดความรู้ความสามารถของนักศึกษาได้เป็นอย่างดี วัฒนธรรมการเรียนที่นักศึกษาควรสร้างขึ้นให้เป็นกิจวัตรในชีวิตบางประการมี ดังนี้

1) การทบทวนและเตรียมการ หมายถึง การหมั่นตรวจสอบตนเองว่าหลังจากเรียนจบในแต่ละวัน ได้มีความรู้เพิ่มขึ้นอย่างไรบ้าง ได้ทำหน้าที่ในการศึกษาหาความรู้มากน้อยเพียงใด เต็มประสิทธิภาพหรือไม่ ตั้งใจเรียนหรือไม่ มีความเข้าใจในรายวิชาต่าง ๆ มากน้อยเพียงใด เป็นการทบทวนการทำหน้าที่ของตนเองในฐานะผู้เรียน และทบทวนบทเรียนที่เรียนผ่านมาเพื่อหาข้อบกพร่องและหาวิธีแก้ไขปรับปรุง พัฒนาการเรียนให้ดีขึ้น นอกจากการทบทวนสิ่งที่ได้เรียนมาแล้ว จะต้องมีการเตรียมการล่วงหน้าสำหรับการเรียนในครั้งต่อไปด้วย ว่าเนื้อหาที่จะเรียนต่อจากที่ได้เรียนผ่านมาแล้วมีอะไรบ้าง

2) เข้าเรียนตรงเวลา การเข้าเรียนสายเป็นนิสัยที่บั่นทอนประสิทธิภาพในการเรียน การไปเรียนที่ตึกจะต้องเผื่อเวลาไว้สำหรับเตรียมตัวเตรียมใจให้พร้อมเต็มที่ หลายครั้งที่การไปเรียนสายหรือเข้าเรียนในวิชาต่าง ๆ สายทำให้พลาดความรู้บางอย่าง หรือบางช่วงบางตอนของการบรรยายที่อยู่นอกเหนือตำราเรียนซึ่งอาจมีการออกสอบ หากมีการให้คะแนนจิตพิสัยหรือทำกิจกรรมกลุ่มก็จะต้องตกคะแนนได้ซึ่งเป็นการสร้างความเดือดร้อนแก่ส่วนรวมด้วย

๓) การขาดเรียนให้น้อย ถ้าไม่จำเป็นจริงๆไม่ควรขาดเรียน เพราะจะทำให้ตามบทเรียนไม่ทัน กลับมาเรียนอีกทีก็ต่อไม่ติด การขาดเรียนบ่อย ๆ จะทำให้ติดนิสัยเกียจคร้านไม่ยอมเรียนเพราะติดสบาย นอกจากนี้การขาดเรียนบ่อย ๆ จะทำให้เสียคะแนนกิจกรรม คะแนนจิตพิสัยไปด้วย หากมีความจำเป็นต้องหยุดเรียนจริงๆ ให้โทรปรึกษาอาจารย์ผู้สอนและเขียนใบลา

4) ให้ความสำคัญกับหนังสือเรียน การทำความเข้าใจกับหนังสือเรียนทุกวิชา หยิบจับอย่างให้ความเคารพ เพราะหนังสือเรียนเป็นแหล่งเก็บความรู้ เป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดความรู้ที่เปรียบเสมือนอาจารย์ท่านหนึ่งที่พร้อมจะถ่ายทอดวิชาความรู้ให้ทุกครั้งที่เปิดหนังสือเรียน หนังสือเรียนเป็นสิ่งสำคัญสำหรับนักศึกษาเพราะข้อสอบส่วนใหญ่จะมาจากหนังสือเรียนเป็นสำคัญ

5) จัดตารางเรียนทุกวัน การจัดตารางเรียนเป็นการเตรียมความพร้อมทำให้ตระหนักว่าในวันพรุ่งนี้จะมีการเรียนการสอนเนื้อหาวิชาอะไรบ้าง มีการบ้านหรืองานที่ต้องทำอะไรบ้าง การจัดตารางเรียนในแต่ละวันโดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดตารางเวลาว่าต้องอ่านหนังสือวิชาใด ต้องทำงานวิชาใดให้แล้วเสร็จนับเป็นการเตรียมความพร้อมในการเรียนที่ดีมาก

7.6.๓ การปฏิบัติตามหลักหัวใจนักปราชญ์ สุ จิ ปุ ลิ เพื่อพัฒนาปัญญา

มีคาถาเรียนที่อยู่บทหนึ่งซึ่งเป็นหัวใจของผู้ที่จะเป็นปราชญ์ อันหมายถึง ผู้มีปัญญารอบรู้ คาถาบทนั้นว่า “ สุ จิ ปุ ลิ วินิมุตโต กถัง โส ปณฺธิโต ภเว ” แปลว่า ผู้ปราศจากสุ จิ ปุ ลิ จะเป็นบัณฑิตได้อย่างไร สุ จิ ปุ และลิ คำทั้ง 4 คำนี้เป็นทักษะการเรียนรู้ 4 อย่างที่จะทำให้ประสบความสำเร็จในการเรียน คนที่อยากเรียนเก่งจะต้องพัฒนาตัวเองตามแนวทางแห่งปราชญ์นี้อย่างสม่ำเสมอ (โยธิน ลัทธิประสาชน์, 2552, หน้า 10๓ – 11๓)

1) สุ ฟังให้ได้ศัพท์ สุ มาจากคำว่า “สุตะ” หมายถึง ฟังในวันหนึ่ง ๆ นักศึกษาจะต้องอาศัยการฟังเป็นวิธีหลักในการเรียน นักศึกษาไปมหาวิทยาลัยก็เพื่อเข้าฟังอาจารย์สอนหรือบรรยายในห้องเรียน การฟังแตกต่างจากการได้ยิน เพราะได้ยิน คือ ลักษณะที่เสียงผ่านมากระทบหูเท่านั้น ต่อเมื่อนักศึกษาใส่ใจที่จะรับรู้ข้อความจากเสียงที่นักศึกษาได้ยินว่าคนที่พูดต้องการสื่อสารเรื่องใดจึงจะถือว่าเป็นการฟัง การฟังที่ดีสำหรับการเรียนจึงย่อมเกิดจากการตั้งใจฟังอาจารย์สอน อย่าอวกแวกหันไปคุยกับเพื่อนหรือสนใจสิ่งอื่น การฟังบรรยายในห้องเรียนให้นักศึกษาปฏิบัติดังนี้ (1) เลือกนั่งหน้า ๆ ห้อง

จะได้ยินเสียงอาจารย์ชัด ๆ (2) อย่าฟังอย่างอื่นไปด้วยนอกจากการสอน (๓) หาวิธีแก้ง่วง และ(4) ให้อาจารย์พูดซ้ำถ้าฟังไม่ทัน

2) จิ คิดให้ได้ความ จิ มาจากคำว่า “จินตะ” หมายถึง คิด ปัญญาจะเกิดได้ย่อมเกิดจากการที่นักศึกษา รู้จักคิด เวลาที่เรียนไม่ใช่แต่นักศึกษาจะนั่งฟังอาจารย์สอนไปเรื่อยเปื่อยแต่เพียงอย่างเดียว นักศึกษาจะต้องคิดตามในสิ่งที่ฟังไปด้วย นักศึกษาจึงจะรู้และเข้าใจสิ่งที่ได้ฟังอย่างแจ่มแจ้ง ไม่ใช่ฟังเรื่องหนึ่งแต่ไปคิดอีกเรื่องหนึ่ง ด้วยเหตุที่การคิดจะนำไปสู่การหาเหตุผลและคำตอบเพื่อให้ความรู้นั้นแผ่กว้างออกไป กระบวนการคิดเป็นวิธีที่สำคัญในการเรียนให้ประสบความสำเร็จ คนที่จะเรียนเก่งจึงต้องหมั่นฝึกการคิดอย่างสม่ำเสมอ

๓) ปุ ถามให้ได้เรื่อง ปุ มาจากคำว่า “ปุจฉา” หมายถึง ถาม วิธีการเรียนที่สำคัญซึ่งจะทำให้ให้นักศึกษาได้ความรู้ในสิ่งที่ยังไม่มีรู้ คือการถาม เพราะฟังและคิดเอาเองแค่นั้น ยังไม่พอที่จะทำให้มีความรอบรู้ได้ จำเป็นจะต้องใช้การถามเพื่อทำให้การเรียนของนักศึกษามีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น บางสิ่งอาจารย์อาจไม่ได้สอนในรายละเอียดมากพอ จำเป็นที่นักศึกษาจะต้องถามเพื่อให้อาจารย์ได้ขยายรายละเอียดหรือเพิ่มเติมความรู้ให้มากขึ้น การถามในที่นี้หมายถึงรวมถึงการหัดตั้งคำถามในสิ่งที่ตนสงสัย ไม่เข้าใจเพื่อจะนำไปสู่การค้นคว้าด้วยวิธีการต่าง ๆ เพื่อตอบข้อสงสัยที่ไม่เข้าใจนั้น มีผลทำให้ได้รับความรู้ต่างๆตามมามากมาย แนวปฏิบัติเพื่อฝึกกาตั้งคำถาม (1) เป็นคนชี้สงสัยหมั่นตั้งคำถาม (2) ไม่ปล่อยให้ความสงสัยผ่านเลยไป (๓) หาคำตอบทันที และ (4) ตรวจสอบคำตอบ

4) ลิ เขียนให้ได้สาระ ลิมาจากคำว่า “ลิขิต” หมายถึง เขียน เป็นวิธีที่จะบันทึกสาระความรู้ที่นักศึกษาได้จากการศึกษา มีประโยชน์เพื่อใช้อ่านทบทวนความรู้ ความเข้าใจ ใช้ในการเตรียมตัวสอบ โดยเฉพาะในระดับมหาวิทยาลัย การเขียนจะเข้ามามีบทบาทสำคัญมาก เนื่องจากนักศึกษาต้องจดเลคเชอร์จากการฟังบรรยายของอาจารย์ผู้สอนเอง มากกว่าจะมีตำราหรือเอกสารแจกให้ การจดยังเป็นวิธีช่วยจำความรู้อันหนึ่ง การเรียนให้เก่ง นักศึกษาต้องไม่เกียจคร้านที่จะจด แนวปฏิบัติเพื่อฝึกการจด (1) จดแต่ใจความสำคัญอย่าจดทุกคำที่พูด (2) กำหนดด้วยตัวเองใช้จดเพื่อประหยัดเวลา (๓) เขียนให้อ่านง่าย และ (4) เน้นข้อความสำคัญ

7.6.4 การปฏิบัติตัวในชั้นเรียนเพื่อความสำเร็จในการเรียน

ดักลาสส์ และอัล แจนส์เสน (2540, หน้า 27-52) ได้แนะนำวิธีเรียนในชั้นเรียนให้ประสบความสำเร็จด้วย กฎ 80/20 ไว้ดังนี้ กฎ 80/20 หมายถึง 80 เปอร์เซ็นต์ของผลการเรียนดีมาจากการทำกิจกรรมส่วนสำคัญ 20 เปอร์เซ็นต์ให้เต็มเปี่ยม นั้นหมายความว่าในการศึกษานั้นนักศึกษาจะต้องเลือกเน้นการทำกิจกรรมการเรียนที่สำคัญและจริงเพียง 20 เปอร์เซ็นต์เท่านั้นนักศึกษาที่จะประสบความสำเร็จได้ก็กิจกรรมการเรียนที่สำคัญและทำให้ได้ผลดียิ่งในการเรียนคือ

1) เข้าเรียนสม่ำเสมอ การเข้าชั้นเรียนเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญของการศึกษาเพราะเนื้อหาที่เรียนในชั้นเรียนเกี่ยวข้องกับสิ่งที่อาจารย์ต้องการให้นักศึกษารู้ การเข้าเรียนเป็นโอกาสที่จะได้สัมผัสกับเนื้อหาโดยตรงถึง ๓0 เปอร์เซ็นต์หรือมากกว่านั้น การทำอะไรซ้ำแล้วซ้ำอีกเป็นสิ่งสำคัญต่อการเรียนรู้ การเข้าเรียนก็เป็นวิธีการที่ดีที่สุดที่จะรับรองได้อย่างตรง ๆ ว่า คุณได้เรียนบทเรียนที่อาจารย์มุ่งหวังให้นักศึกษารู้แน่ ๆ แล้วจึงจะช่วยให้รู้ดีกว่าอาจารย์จะเอาอะไรมาออกข้อสอบหรือการทำบ้านที่จะทำอย่างไรถึงจะตรงกับใจอาจารย์ ดังนั้นการเข้าชั้นเรียนจึงเป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญมาก

2) การหาจุดประสงค์ของการเรียนแต่ละรายวิชา ความเข้าใจผิดอย่างใหญ่หลวงที่นักศึกษาทำไปก็คือการไม่รู้ว่าในวิชาหนึ่ง ๆ ที่เรียนอยู่นั้นตัวนักศึกษาจะต้องเรียนรู้อะไรบ้าง และนี่จึงเป็นเหตุผลสำคัญที่นักศึกษาต้องหมั่นเข้าเรียน เพราะในการอ่านสมุดจดคนอื่นนั้นจะไม่ช่วยให้รู้จุดมุ่งหมายของการเรียนได้ ถ้าได้รู้จุดประสงค์ของการเรียน นักศึกษาก็จะรู้ว่าน่าจะให้ความสำคัญกับเนื้อหาตรงจุดใดบ้างจะช่วยได้มากเวลาอ่านหนังสือหรือเตรียมสอบ จุดประสงค์การเรียนรู้นั้นส่วนใหญ่อาจารย์จะบอกในชั้นเรียนในช่วงโมงแรก หากอาจารย์ท่านใดไม่บอกจุดประสงค์การเรียนก็ให้นักศึกษาขอให้อาจารย์ชี้ถึงสิ่งสำคัญที่อาจารย์อยากให้นักศึกษาได้รับจากวิชาที่ท่านสอน

๓) การนั่งฟังบรรยายในชั้นเรียน การฟังการบรรยายจากอาจารย์ให้ได้รับความรู้และประสบความสำเร็จในการฟังนั้นนักศึกษาจะต้องมีทักษะการฟังเชิงรุกคือ การนั่งโน้มตัวไปข้างหน้าและคอบฟังคำพูดทุกคำ ส่วนหนึ่งของการฟังเชิงรุก ร่างกายต้องอยู่ในสภาพพร้อมรับเหมือนกับจิตใจ การที่นักศึกษานั่งฟังแบบสบาย ๆ แต่ใจไม่จดจ่อก็มีแนวโน้มที่จะวกแวกไปหาสิ่งอื่นได้ การฟังเชิงรุกมีเคล็ดลับดังนี้ ร. หมายถึงรับรู้ทุกขณะ ป. หมายถึงประเมินอยู่ตลอดเวลา ร. หมายถึงรวมจุดสนใจ ส. หมายถึงสำรวจได้ความ

4) การจดบันทึกการฟังบรรยายในชั้นเรียน ในการเข้าชั้นเรียนเพื่อการฟังบรรยายให้ได้ผลนั้น หากนักศึกษาใส่ใจคิดตามคำบรรยายของอาจารย์ นักศึกษาก็จะสามารถเรียกความทรงจำเนื้อหาจากการฟังได้มากถึง 8 เท่า การเข้าฟังบรรยายในชั้นเรียนจะประสบความสำเร็จยิ่งขึ้นหากนักศึกษานำหัวใจนักปราชญ์มาประยุกต์ใช้ ซึ่งกระบวนการหัวใจนักปราชญ์คือ สุ จิ ปุ ลิ การฟัง การคิดตาม การถาม และการจดจำ การจดโน้ตในการฟังบรรยายเป็นวิธีการสำคัญที่จะนำนักศึกษาไปสู่ความสำเร็จในการเรียน ซึ่งมีหลักในการจดการบันยายในชั้นเรียนดังตารางที่ 6.2

ตารางที่ 6.2 แสดงวิธีการจดบันทึกในการฟังบรรยาย

	โน้ต 80/20 (รับรู้/ประเมิน)	
ปฏิบัติการ 80/20 (สำรวจ)	คำถาม 80/20 (สำรวจ)	บทเรียน80/20 (สรุป)

5) การเตรียมตัวสอบและการทำข้อสอบอย่างมีประสิทธิภาพ การสอบนั้นมีไว้เพื่อวัดประสิทธิภาพการเรียนของนักศึกษา ดังนั้นวิธีที่ดีที่สุดในการเตรียมสอบก็คือ พัฒนานิสัยการเรียนอย่างเป็นระบบ การเตรียมตัวให้พร้อมสำหรับการสอบนั้นก็คือ การมีความเข้าใจอย่างถ่องแท้และชัดเจนในเนื้อหาวิชาที่นักศึกษาจะสอบ แต่อย่างไรก็ตามนักศึกษาจะสอบผ่านได้ยากหากนักศึกษาไม่ตั้งใจเรียนหรือไม่ส่งรายงานและการบ้านต่าง ๆ

ก. การเตรียมตัวสอบ การเตรียมตัวสอบเริ่มตั้งแต่ตอนที่นักศึกษาเริ่มเรียนใหม่ ๆ ในตอนต้นเทอม มีตารางเวลาสำหรับแต่ละวิชาและคอยเปรียบเทียบการเรียนกับตารางเวลานักศึกษาอยู่เสมอ เพื่อดูว่า นักศึกษาเรียนทันตามกำหนดหรือไม่ เตรียมหาตำราที่จะต้องใช้อ่านประกอบตั้งแต่ต้นเทอม ไม่ใช่อรอให้ใกล้ถึงวันสอบแล้วจึงรีบไปหามาอ่านอย่างลวก ๆ ซึ่งจะไม่ค่อยได้ประโยชน์เท่าใดนัก นอกจากนั้นนักศึกษาควรสอบถามล่วงหน้าไว้แต่เนิ่น ๆ ว่า เงื่อนไขการสอบนั้นมีอะไรบ้าง เช่นจะต้องสอบในห้องสอบกี่วิชาและ/หรือจะต้องทำรายงานส่งวิชาใดบ้าง รวมทั้งกำหนดวันเวลาสอบและกำหนดส่งรายงาน หากได้รายละเอียดลงลึกไปอีกว่าข้อสอบที่จะต้องตอบในแต่ละวิชานั้นมีกี่ข้อ เป็นแบบอัตนัย

หรือปรนัยแล้วยิ่งดี โดยปกติแล้วอาจารย์ผู้สอนบางคนจะชี้แจงเรื่องวันเวลาสอบและเงื่อนไขการสอบ ทั้งสอบกลางภาคและสอบปลายภาคเรียนตั้งแต่ตอนเริ่มเปิดเทอมใหม่ ๆ ทว่านักศึกษาหลายคนมักปล่อยปละละเลยไม่สนใจ จึงทำให้ไม่รู้ว่าตนเองจะต้องเผชิญหน้ากับการสอบแบบใด ยิ่งดีไปกว่านั้นอีก ถ้านักศึกษาจะสอบถามให้แน่ชัดว่า การสอบข้อเขียนแต่ละครั้งนั้นคะแนนเท่าไร และคะแนนสำหรับรายงานนั้นมีกี่คะแนน ทั้งนี้เพื่อจะได้ให้ความสำคัญของงานแต่ละชิ้นอย่างเหมาะสม อย่างไรก็ตาม อาจารย์โดยทั่ว ๆ ไปนั้นจะแจ้งให้นักศึกษาทราบอย่างน้อย 6-8 อาทิตย์ก่อนที่จะสอบ ทั้งนี้เพื่อเปิดโอกาสให้นักศึกษาเตรียมตัวอย่างเต็มที่

ข. การทำข้อสอบปรนัย ข้อสอบปรนัยเป็นข้อสอบที่มีคำตอบมาให้เลือก 4-5 ข้อ นักศึกษาสามารถเลือกตอบได้และสามารถใช้วิธีการคาดคะเนอย่างมีหลักการในการทำข้อสอบได้ซึ่งวิธีการทำข้อสอบแบบปรนัยมี ดังนี้ (โชคชัย ชยธวัช, 2546, หน้า 44-45) (1) อ่านคำถามอย่างละเอียด จับประเด็นของคำถามให้ได้ (2) อ่านคำตอบทุกข้อและตัดคำตอบที่ไม่เกี่ยวข้องออกไปให้เลือกเอาไว้สุดท้ายเป็นคำตอบที่ถูกที่สุด (๓) คำตอบที่ให้มาบางครั้ง สามารถหักล้างตัวเองได้ในตัว (4) คำถามในข้อต่อมาจากข้อสอบ บางครั้งเป็นตัวบอกคำตอบของข้อสอบก่อน ๆ ได้ (5) คำถามของข้อสอบทั้งหมด บางครั้งจะเป็นคำตอบของข้อสอบบางข้อได้ และ(6) คำตอบหรือคำถามบางข้อ อาจจะช่วยเรียก ความจำและการตัดสินใจหรือคัดคำตอบให้ได้คำตอบที่ถูกต้องที่สุด

ค. การทำข้อสอบอัตนัย ข้อสอบอัตนัยหมายถึง ข้อสอบที่นักศึกษาต้องเขียน อธิบายซึ่งข้อสอบแบบนี้จะใช้วัดความเข้าใจ ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ หรือความรู้ที่ลึกซึ้งใน รายวิชานั้น ๆ มีคำถามแล้วให้เขียนอธิบายซึ่งวิธีการทำข้อสอบอัตนัยมีดังนี้ วิทยากร เชียงกุล (2544, หน้า 1๓2) ได้แนะนำวิธีทำข้อสอบอัตนัยไว้ว่าให้ดูคำสั่งเพราะคำสั่งในข้อสอบมีผลต่อการให้คะแนนของ อาจารย์ (1) จงเลือกตอบเพียง 5 คำถาม (2) ตอบข้อ 1 และอีก ๓ ข้อ (๓) เลือกคำตอบที่ถูกต้องจาก ก ข ค ง (4) ให้ตอบทุกข้อ นักศึกษาสามารถเรียนรู้อะไรบ้างจากคำสั่งเหล่านี้ (1) จงเลือกตอบเพียง 5 คำถาม คำสั่งนี้แสดงให้เห็นว่าคะแนนจะเฉลี่ยกันไปแต่ละข้อเท่าๆกันซึ่งนักศึกษาอาจเลือกตอบข้อใดข้อ หนึ่งก็ได้ แต่ถ้าผลไปตอบทั้งหมด คำตอบของนักศึกษาหลักจาก 5 ข้อแรก ก็จะไม่รับการพิจารณาให้ คะแนนและนักศึกษาจะเสียเวลาเปล่า (2) ตอบข้อ 1 และอีก ๓ ข้อ คำสั่งนี้แสดงว่า นักศึกษาต้องตอบ 4 ข้อโดยข้อ 1 เป็นข้อบังคับ ถ้านักศึกษาไม่ทำตามคำสั่ง เช่นไม่ทำข้อ 1 แต่ไปทำข้ออื่นแทน นักศึกษาก็ จะไม่ได้คะแนนในส่วนข้อที่ 1 (๓) เลือกคำตอบที่ถูกต้องจาก ก ข ค ง คำสั่งนี้บอกให้นักศึกษาภา เครื่องหมายในข้อที่นักศึกษาเห็นว่าถูกโดยที่นักศึกษาไม่ต้องอธิบายว่าทำไมจึงเห็นว่าถูก การอธิบายจะ ไม่ช่วยให้นักศึกษาได้คะแนนเพิ่มและทำให้นักศึกษาเสียเวลาเปล่า และ(4) ให้ตอบทุกข้อ คำสั่งนี้บอก ให้นักศึกษารู้ว่า นักศึกษาจะสรุปว่าทุกข้อมีคะแนนเท่ากันไม่ได้ ผู้ออกข้อสอบจะให้คะแนนบางข้อ มากกว่าข้ออื่น ข้อ วิธีที่ดีที่สุด คือ นักศึกษาต้องตอบทุกข้อ อย่าไปเน้นที่ข้อใดข้อหนึ่งซึ่งนักศึกษาคิดว่ารู้ดี

ชาญชัย อาจิสมาจารย์ (25๓5, หน้า 52) ได้แนะนำศิลปะการตอบข้อสอบอัตนัยให้ครอบคลุม ลักษณะ 4 ประการคือ (1) นักศึกษาควรจะสามารถเขียนจุดสำคัญทุกจุด ไม่ควรเขียนทุกสิ่งทุกอย่างที่นักศึกษารู้ ลงไปเพราะจะทำให้นักศึกษาตอบข้อสอบทั้งหมดไม่ทัน (2) นักศึกษาควรมีความสามารถในการเขียนได้เร็ว เพื่อจะ สามารถเขียนได้มากที่สุดภายในเวลาที่กำหนดให้ (๓) นักศึกษาควรเขียนให้ชัดเจน อ่านง่ายเพื่อว่าผู้ตรวจข้อสอบ จะไม่เกิดการฉ้อฉล และ(4) นักศึกษาควรมีความสามารถเขียนได้ตามที่นักศึกษาคิดและการเรียบเรียงประโยคทำ ให้ผู้อ่านสนใจและอยากอ่าน

ปิยะนาฏ คาร์เตอร์ (2547, หน้า 52) ได้แนะนำวิธีการตีความคำถามในข้อสอบให้ถูกต้องว่า เมื่อจะทำข้อสอบควรจะอ่านคำถามอย่างถี่ถ้วนรอบคอบเพื่อให้มั่นใจว่าได้ตีความถูกต้องแน่นอนแล้ว คำบางคำที่ใช้ในคำถามควรจะตีความหมายให้ชัดเจน เช่น อธิบาย หมายถึง ให้อธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับหัวข้อหรือสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ยกตัวอย่าง หมายถึง ให้ข้อมูลหรือเรื่องราวเพื่อแจ่มแจ้งให้เห็นว่า หากทำสิ่งนั้นแล้วผลจะเป็นอย่างไร ประเมิน หมายถึง เปรียบเทียบแล้วชี้ให้เห็นว่าสิ่งนั้นมีความหมายหรือมีค่าอย่างไรบ้าง ตรงข้าม หมายถึง มองหาสิ่งที่ตรงข้ามกับที่ให้มา เปรียบเทียบ หมายถึง มองหาความคล้ายคลึงและแตกต่างกัน คำจำกัดความ หมายถึง ให้ประโยคหรือวลีที่อธิบายสิ่งใดสิ่งหนึ่งอย่างถูกต้องชัดเจน วิเคราะห์ หมายถึง ใช้ความเห็นของนักศึกษาเอง เกี่ยวกับข้อเท็จจริงต่าง ๆ สรุป หมายถึง ย่อข้อมูลทั้งหมดให้เหลือแต่เรื่องราวสำคัญ ๆ

จากที่กล่าวมาเกี่ยวกับความสำเร็จของชีวิตด้านการศึกษานั้น การที่นักศึกษาจะประสบความสำเร็จในการเรียนจนได้ชื่อว่าเป็นบัณฑิตนักศึกษาคงต้องรู้หลักในการเรียนอย่างเป็นระบบเริ่มตั้งแต่ การตั้งปณิธาน การจัดแบ่งเวลา การทำตามหัวใจนักศึกษ การเข้าฟังบรรยาย การจดบันทึก การเตรียมตัวสอบและการทำข้อสอบอย่างมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตาม นักศึกษาจะประสบความสำเร็จในการเรียนอย่างแน่นอนหากนักศึกษาปฏิบัติตามหลักอิทธิบาท 4 ซึ่งทิพาวดี เอเมะวรรณนะ (2529, หน้า 17-18) ได้แนะนำไว้ว่า (1) ฉันทะ หมายถึง ความพอใจ รักใคร่ ในวิชาที่เราเรียน เมื่อเราชอบวิชาที่เรียน เรามักจะทำได้ดีในวิชานั้น และพอใจเต็มที่ที่จะทุ่มเทเวลาให้ (2) วิริยะ หมายถึง ความพยายามขยันหมั่นเพียรอย่างสม่ำเสมอและมีความอุตสาหะวิริยะศึกษาและทำการบ้านให้เสร็จ (๓) จิตตะ หมายถึง ความเอาใจใส่ในสิ่งที่ศึกษาอยู่นับตั้งแต่ความเอาใจใส่สาระของคำสอนทุกครั้ง เข้าใจให้ได้ดีตลอดทุกชั่วโมงและความตั้งใจศึกษานอกเวลาเพิ่มเติมอย่างเต็มที่ และ(4) วิมังสา หมายถึง การหมั่นไตร่ตรองและทบทวนสิ่งที่ได้ศึกษามา พิจารณาการกระทำของตนเองทุกขั้นตอน พยายามกระทำให้ดีที่สุดเพื่อจะเดินทางไปสู่ความสำเร็จที่ตั้งเอาไว้ นักศึกษาที่ผลสอบไปเพียง 1-2 เดือนอาจเสียโอกาสของไปมากซึ่งบางทีก็เรียกกลับคืนไม่ได้ ทั้งนี้เป็นเพราะขาดการทบทวนและพิจารณาการกระทำของตนเองอยู่เสมอ

7.7 จิตอาสาและสำนึกสาธารณะ

7.7.1 แนวคิดเกี่ยวกับจิตอาสาและสำนึกสาธารณะ

จิตอาสา คือ ผู้ที่มีจิตใจที่เป็นผู้ให้ เช่น ให้สิ่งของ ให้เงิน ให้ความช่วยเหลือด้วยกำลังแรงกาย แรงสมอง ซึ่งเป็นการเสียสละ สิ่งของตนเองมี แม้กระทั่งเวลา เพื่อพ่อแม่ ให้กับส่วนรวม...อีกทั้งยังช่วยลด "อัตรานา" หรือความเป็นตัว เป็นตน ของตนเองลงได้บ้าง

"อาสาสมัคร" เป็นงานที่เกิดจากผู้ที่มี จิตอาสา ซึ่งมีความหมายอย่างมาก กับสังคมส่วนรวมเป็นผู้ที่เอื้อเพื่อ เสียสละ เวลา แรงกาย แรงใจ เพื่อช่วยเหลือผู้อื่น หรือ สังคมให้เกิด ประโยชน์และความสุขมากขึ้น

การเป็น "อาสาสมัคร" ไม่ว่าจะเป็งานใดๆ ก็แล้วแต่ที่ทำให้เกิดประโยชน์ในทางบวกล้วนแต่เป็นสิ่งที่เราควรทำทั้งสิ้น คนที่จะเป็นอาสาสมัครได้นั้น ไม่ได้จำกัดที่ วัย การศึกษา เพศ อาชีพ ฐานะ หรือ ข้อจำกัด ใดๆ ทั้งสิ้น หากแต่ต้องมีจิตใจ เป็น "จิตอาสา" ที่อยากจะช่วยเหลือผู้อื่น หรือสังคม

เท่านั้น จิตอาสา คำนี้จะคุ้นหูพวกเรามากขึ้น หากแต่เพียงมองรอบตัวท่าน ทำสิ่งที่คิดว่าเป็นประโยชน์ต่อสังคม...

จิตสาธารณะ คือ จิตของคนที่ยุ่จักความเสียสละ ความร่วมมือร่วมใจ ในการทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม จะช่วยลดปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม ช่วยกันพัฒนาคุณภาพชีวิต เพื่อเป็นหลักในการดำเนินชีวิต ช่วยแก้ปัญหาและสร้างสรรค์ให้เกิดประโยชน์สุขแก่สังคม เช่น การช่วยกันดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม โดยการไม่ทิ้งขยะลงในแหล่งน้ำ การดูแลรักษาสาธารณสมบัติ เช่น โทรศัพท์สาธารณะ หลอดไฟฟ้าที่ให้ ความสว่างตามถนนหนทาง

สรุป จิตสาธารณะหรือจิตสำนึกสาธารณะ คือ จิตสำนึก (Conscious) เป็นการตระหนักรู้ตัว หรือเป็นจิตส่วนที่รู้ตัว รู้ว่าทำอะไร อยู่ที่ไหน เป็นอย่างไรขณะที่ตื่นอยู่นั้นเอง ส่วนคำว่า สาธารณะ (Public) เป็น การแสดงออกเพื่อสังคมส่วนรวม เป็นการบริการชุมชน ทำประโยชน์เพื่อสังคม ถ้าเป็น สิ่งของก็ต้องใช้ประโยชน์ร่วมกัน เมื่อนำสองคำมารวม หมายถึง การตระหนักรู้ตน ที่จะทำสิ่งใดเพื่อเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม

7.7.2 การปลูกฝังจิตอาสาและสำนึกสาธารณะ

"จิตอาสา" หนทางอยู่ร่วมกันในสังคม เริ่มที่คุณ

การร่วมมือกันรณรงค์ส่งเสริม "จิตอาสา" ให้เกิดขึ้นในประเทศไทย เป็นการเรียก "น้ำใจงาม" ของคนไทย ให้กลับมาอีกครั้งหนึ่ง และควรจะต้องดีขึ้นกว่าเดิม เพราะ จะไม่จำกัดอยู่เฉพาะญาติมิตร เพื่อน หรือคนรู้จักเท่านั้น แต่ควรต้องเผื่อแผ่ ดูแลสังคมไทย ดูแลสิ่งแวดล้อม ชุมชน ตลอดจนปัญหาต่างๆรอบๆตัวร่วมกัน ร่วมกันสร้างสรรค์สิ่งดีๆ ทำดีให้เป็นรูปธรรมกันมากขึ้นใน ไม่เพียงแต่ รอดูว่า ใครจะรับผิดชอบเรื่องอะไร แต่ควรต้องออกมา มีส่วนร่วมรับผิดชอบด้วยกัน

ในยุโรป หรืออเมริกา ค่านิยมในการเป็นอาสาสมัครมีมานานแล้ว อันเนื่องมาจากแรงผลักดันของศาสนาคริสต์ และความคิดเรื่องประชาสังคมในสังคมตะวันตกที่มีส่วนผลักดันให้เกิดอาสาสมัครอย่างต่อเนื่อง ยุคแรกของจิตอาสาในไทยมาจากการรวมตัวช่วยเหลือกันในหมู่ชาวจีนโพ้นทะเล ต่อมาเกิดกิจกรรมค่ายอาสาพัฒนาตามสถาบันการศึกษา และโดยเฉพาะการเกิดขึ้นของเอ็นจีโอ ทำให้ความคิดเรื่องการทำงานอาสาสมัครช่วยเหลือสังคมแพร่หลาย เมื่อก้าวถึง "จิตอาสา" อาจจะเป็นคำใหม่ que เริ่มเป็นที่รู้จักกันในช่วงกว้างไม่ถึง ๑๐ ปี ผู้นำคำนี้มาใช้ครั้งแรกในน่าจะเป็นเครือข่ายพุทธิกา ในโครงการ "ฉลาดทำบุญด้วยจิตอาสา" ต่อมาคำนี้ได้ถูกนำไปใช้อย่างแพร่หลาย พระไพศาล วิสาโล ได้ให้ความหมาย.. "จิตอาสา" ว่า คือจิตที่ไม่นิ่งดูตายต่อสังคม หรือความทุกข์ยากของผู้คน และปรารถนาเข้าไปช่วย ไม่ใช่ด้วยการให้ทาน ให้เงิน แต่ด้วยการสละเวลา ลงแรงเข้าไปช่วย ด้วยจิตที่เป็นสุขที่ได้ช่วยผู้อื่น จะเน้นว่า ไม่ใช่แค่ทำประโยชน์เพื่อผู้อื่นอย่างเดียว แต่เป็นการพัฒนา "จิตวิญญาณ" ของเราด้วย

"จิตอาสา" คือ ผู้ที่มีจิตใจที่เป็นผู้ให้ เช่น ให้สิ่งของ ให้เงิน ให้ความช่วยเหลือด้วยกำลังร่างกาย แรงสมอง ซึ่งเป็นการเสียสละ สิ่งของตนเองมี แม้กระทั่งเวลา เพื่อเผื่อแผ่ ให้กับส่วนรวม...อีกทั้งยังช่วยลด "อัตตา" หรือความเป็นตัว เป็นตนของตนเองลงได้บ้าง

"อาสาสมัคร" เป็นงานที่เกิดจากผู้ที่มี จิตอาสา ซึ่งมีความหมายอย่างมาก กับสังคมส่วนรวม เป็นผู้ que ื้อเพื่อ เสียสละ เวลา ร่างกาย แรงใจ เพื่อช่วยเหลือผู้อื่น หรือ สังคมให้เกิด ประโยชน์และความสุขมากขึ้น

การเป็น "อาสาสมัคร" ไม่ว่าจะป็นงานใดๆ ก็แล้วแต่ที่ทำให้เกิดประโยชน์ในทางบวก ล้วนแต่เป็นสิ่งที่เราควรทำทั้งสิ้น คนที่จะเป็นอาสาสมัครได้นั้น ไม่ได้จำกัดที่ วัย การศึกษา เพศ อาชีพ ฐานะ หรือ ข้อจำกัด ใดๆ ทั้งสิ้น หากแต่ต้องมีจิตใจ เป็น "จิตอาสา" ที่อยากจะช่วยเหลือผู้อื่น หรือสังคมเท่านั้น

กิจกรรมอาสาสมัคร เป็นกระบวนการของการฝึก "การให้" ที่ดีเพื่อขัดเกลาละวางตัวตน และบ่มเพาะความรัก ความเมตตาผู้อื่น โดยไม่มีเงื่อนไข ทั้งนี้ กระบวนการของกิจกรรม ซึ่งเป็นการยอมสละตน เพื่อรับใช้และช่วยเหลือแก้ไขวิกฤติปัญหาของสังคม อาสาสมัครจะได้เรียนรู้ละเอียดอ่อนต่อสิ่งที่เกิดขึ้นรอบตัวมากขึ้น สัมผัสความจริง เชื่อมโยงเหตุและปัจจัยความสุขและความทุกข์ เจริญสติในการปฏิบัติงาน ที่ศาสนาพุทธเรียกว่า พรหมวิหาร ๔ คือ เมตตา กรุณา มุทิตา และอุเบกขา เพื่อให้เกิด "การให้" ที่ดี กิจกรรมอาสาสมัคร จึงเป็นกระบวนการที่ช่วยให้บุคคลได้ขัดเกลาร่างกาย ใจ และเกิดปัญญาได้

ที่ผ่านมาคนไทยอาจเคยชินกับการทำความดีด้วยการใช้เงินลงทุนในการทำบุญ ไม่ค่อยอยากออกแรงช่วยเหลือ เพราะถือว่า การทำบุญกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ หรือผู้มีบุญบารมีจะทำให้คน ๆ นั้นได้บุญมากขึ้น คนไทยจึงมักทำบุญกับพระ บริจาคเงินสร้างโบสถ์ แต่ละเลยการ "ช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์" ไม่ง่ายนักที่จะทำดี ให้ได้ดีกับผู้รับจริง ๆ

"ประชาสังคม" หมายถึง สภาพสังคมที่มีองค์ประกอบอันหลากหลาย มีฐานมาจากประชาชนทั่วไป ไม่ว่าจะป็นกลุ่ม องค์กร ชมรม สมาคม มูลนิธิ มาสร้างเป็นเครือข่าย เพื่อทำกิจกรรมต่าง ๆ ผลักดันให้สังคมเกิดความเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น ความสำนึกในเรื่อง "ประชาสังคม" มีมานานแล้วในสังคมตะวันตก คือ ความรู้สึกที่เราไม่สามารถจะมีความสุขได้ถ้าเราปล่อยปละละเลยสังคม ความรู้สึกที่เราต้องรับผิดชอบต่อสังคม ตรงนี้เป็นคุณธรรมของประชาสังคม และเป็นวัฒนธรรมของสังคมอเมริกัน คนจำนวนมากไม่ศรัทธาในศาสนา แต่ถือเป็นหน้าที่ที่ต้องเสียสละเพื่อส่วนรวม อย่างน้อยต้องอุทิศเงินเพื่อกิจการสาธารณะ เขามีสำนึกเรื่อง "จิตสาธารณะ" และฝรั่งเขาถือว่าถ้ารวยต้องช่วยสาธารณะ หรือถ้าว่างเสาร์ อาทิตย์ก็ไปเป็นอาสาสมัครในโรงพยาบาล พิพิธภัณฑสถาน เรื่องสิ่งแวดล้อม ฯลฯ ในญี่ปุ่น มีคนประเภทนี้เยอะเราไปเที่ยวก็ขอไกด์ฟรีได้ คนเหล่านี้ส่วนใหญ่เป็นแม่บ้านมาเป็นอาสาสมัคร ทั้งวันบางทีเขายังจ่ายค่าอาหารให้ด้วยเขามีความสุขเพราะรู้สึกว่าเป็นเมืองของเขา เขาอยากช่วยเหลือสังคม ซึ่งตรงข้ามกับเมืองไทยที่รู้สึกที่สังคมไม่ใช่ของเรา ความรู้สึกที่ป่าต้นน้ำ ภูเขา หรือโทรศัพท์สาธารณะเป็นของเรามีน้อยมาก คนไทยจะเน้นเรื่องรัฐมากกว่าสังคมทำให้รู้สึกที่ทรัพย์สินส่วนรวมเป็นของรัฐไม่ใช่ของส่วนรวม เขาถึงบอกว่ารัฐบาล "คอร์รัปชั่น" ก็ไม่เป็นไร ขอให้เอาเงินมาลงในหมู่บ้านก็แล้วกัน เหมือนตั้งนโยบายประชานิยมของรัฐบาลก่อน ๆ ที่สร้างนิสัยการใช้เงินในสิ่งที่ไม่จำเป็นให้กับประชาชนจากเงินที่หวานลงไปทุกหมู่บ้าน เพราะเขาคิดว่างบประมาณแผ่นดินไม่ใช่ของเราเป็นของรัฐบาล จึงเห็นได้ว่า ความคิดเรื่องประชาสังคมในเมืองไทยยังไม่มี

การทำกิจกรรมกับชมรมฯ ไม่ว่าจะด้วยแรงจูงใจใด ๆ ในช่วงเริ่มต้น หากต่อมาขาดซึ่งความรักในสิ่งที่ทำด้วย "จิตอาสา" ในเวลาต่อมาแล้ว ไร่ ผลงานที่ออกมาก็เป็นเพียงสิ่งที่เราทำสนุก ๆ เพื่อฆ่าเวลาที่ไม่รู้ว่าจะทำอะไรเท่านั้น ไม่มีคุณค่าอันใด เพื่อสร้างจิตวิญญาณและพัฒนาจิตสำนึกเพื่อสังคมในตัวเราสิ่งที่เราได้จากการทำกิจกรรมนั้นมีมากมายเหลือคณานับ อยู่ที่คน ๆ นั้นที่ใจจะไขว่คว้าเอง เพื่อให้ได้มาตามที่ใจปรารถนาเท่านั้น

7.7.๓ กระบวนการสร้างจิตอาสาและสำนึกสาธารณะ

ปิดเทอมนี้ชวนน้องๆวัยรุ่นอายุ 18-25 ปี แสดงพลังคิดสร้างสรรค์กับโครงการ Gen A "รวมพลคนรุ่นใหม่หัวใจอาสา" เพื่อให้เด็กๆ ของไทยใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ในช่วงปิดภาคเรียน

เมื่อพูดถึงการทำความดี การมีจิตอาสาหรือจิตสาธารณะ ในยุคนี้ถือว่าควรสนับสนุนอย่างยิ่งในสถานะที่สังคมขาดแคลนน้ำใจ หลายหน่วยงานและองค์กรการต่างๆ ได้พยายามตื่นตัว เรียกร้องให้ผู้คนเสียสละ ช่วยเหลือผู้อื่น และมุ่งเน้นไปที่จุดตั้งต้นคือ การเริ่มปลูกฝังตั้งแต่เด็กและเยาวชน โดยหวังว่าสิ่งที่บ่มเพาะตั้งแต่วัยเยาว์เหล่านั้นจะทำให้บ้านเมืองของเราในอนาคตกลายเป็นสังคมที่ไม่แล้งน้ำใจและเอื้ออาทรต่อกันมากขึ้น

คำว่า "จิตอาสา" หลายคนอาจจะได้ยินมานานแล้ว แต่ยังไม่เข้าใจอย่างท่องแท้ จึงต้องการนำเสนอและสร้างความเข้าใจให้แก่ผู้อ่านอีกครั้ง พร้อมทั้งเชิญชวนเยาวชนไปร่วมพลัง "จิตอาสา" ในวันว่างช่วงปิดเทอมให้เกิดกิจกรรมสร้างสรรค์อีกด้วย

จิตอาสาคือผู้ที่มีจิตใจที่เป็นผู้ให้ เช่น ให้สิ่งของ เงิน ความช่วยเหลือด้วยกำลังร่างกาย แรงสมอบเป็นการเสียสละสิ่งทีตนเองมีแม้กระทั่งเวลา เพื่อเผื่อแผ่ให้กับส่วนรวม อีกทั้งยังช่วยลด "อึดตา" หรือความเป็นตัวตน ของตัวเองลดลง

"อาสาสมัคร" เป็นงานที่เกิดจากผู้ที่มีจิตอาสา ซึ่งมีความหมายอย่างกว้างกับสังคมส่วนรวม เป็นผู้ทีเอื้อเพื่อ เสียสละเวลา แรงกาย แรงใจ เพื่อช่วยเหลือผู้อื่นหรือสังคมให้เกิดประโยชน์และความสุขมากขึ้น

คนที่จะเป็นอาสาสมัครก็ต้องมีจิตอาสาควบคู่กันไป และสามารถทำได้โดยไม่ได้จำกัดที่ วัย การศึกษา เพศ อาชีพ ฐานะ หรือข้อแม้ใดๆ ทั้งสิ้น แต่ขอให้มิจิตอาสาที่ต้องการช่วยเหลือผู้อื่นหรือสังคมเป็นฐานยึดเหนี่ยว

ส่วนใครที่มองว่าจะทำจิตอาสาไปทำไมนั่น ก็ขอให้ตื่นมาดูสังคมสมัยนี้ซึ่งแตกต่างจากเดิม ที่มีลักษณะเพื่อนบ้านที่ดี ไปมาหาสู่ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน แต่ขณะนี้สังคมเกิดความวุ่นวาย การแข่งขันที่ร้อนแรงในทุกๆ ด้าน เริ่มตั้งแต่การทำลายสิ่งแวดล้อม การเอาเปรียบผู้ด้อยโอกาส การปล่อยมลพิษสู่สังคม การว่าร้ายเสียดแทง การแก่งแย่งชิงดี ล้วนแล้วแต่มาจากสาเหตุเบื้องต้นคล้ายๆ กันคือ ความเห็นแก่ตัว หรือเอาแต่ได้ในส่วนตนเป็นหลัก ใช่หรือไม่

มาดูกันว่าจะขจัดสิ่งไม่ดีเหล่านั้นลงอย่างไร ก็ทำเพียงง่ายๆ คือทำสิ่งตรงกันข้ามกับสิ่งเหล่านั้นก็คือ "การให้" แก่คนอื่นออกไป เพราะอย่างน้อยควรมองออกมานอกกรอบของเรื่องตัวเอง ออกมาดูคนอื่น เห็นใจ เข้าใจคนอื่น ร่วมกันสร้างสรรค์สิ่งดี ทำให้เป็นรูปธรรมมากขึ้น มิใช่เพียงแต่วิจารณ์ ต่อว่าใครหรือคนกลุ่มใดที่ควรรับผิดชอบ แต่ออกมารับผิดชอบ มีส่วนร่วมด้วยกัน อย่างเช่น สละสิ่งทีเรามีอยู่ไม่ว่าจะเป็นเวลา แรงงาน เงิน สิ่งของ เป็นต้น

ลองคิดดูหากทุกคนเริ่มทำจิตอาสา ทำความดีกันคนละนิดเท่า่นั้น ประเทศชาติของเราน่าจะงดงามขึ้นอีกไม่น้อย เช่น เพียงร่วมกันบริจาคเงินกันเพียงคนละ 1 บาท ก็จะมีงบประมาณช่วยเหลือสังคมขึ้นมาทันที 60 ล้านบาท ถ้าเราอาสาช่วยเหลือสังคมคนละเพียง 1 ชั่วโมงต่อปี เราก็จะมีถึง 60-70 ล้านชั่วโมงทีคนมาช่วยเหลือกัน ดังนั้นหากคนไทยทำตามตัวอย่าง คิดว่าประเทศไทยจะน่าอยู่ขนาดไหน

หลังจากเล่าความหมายและทำความเข้าใจเรื่องจิตอาสาแล้ว ก็ถึงเวลาเชิญชวนมาร่วมทำกิจกรรมจิตอาสา ทีมุ่งเน้นไปที่นักศึกษาในช่วงปิดเทอม โดยเกิดจากความร่วมมือระหว่างมูลนิธิธรรมดี ร่วมกับสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

ด้วยการเชิญชวนเยาวชนอายุ 18-25 ปี แสดงพลังคิดสร้างสรรค์กับโครงการ Gen A "รวมพลคนรุ่นใหม่หัวใจอาสา" เพื่อให้เด็กๆ ของไทยใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ในช่วงปิดภาคเรียน ส่งเสริมให้เป็นคนมีวินัย มีน้ำใจ รับผิดชอบต่อส่วนรวม มีภาวะผู้นำ และกล้าทำความดี เป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม

ทั้งนี้ เปิดโอกาสให้สมัครทีมละไม่เกิน 5 คน และให้ส่งโครงการภายใต้หัวข้อ "พลังจิตอาสาเปลี่ยนประเทศ" โดยมีรายละเอียด เป็นโครงการที่มีความคิดสร้างสรรค์ ไม่จำกัดรูปแบบ วิธีดำเนินการ ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในระดับชุมชน และระดับบุคคล ไปสู่ระดับประเทศ และต้องดำเนินการได้อย่างเป็นรูปธรรมมีความยั่งยืนอย่างน้อย 1 ปี

ทีมที่ผ่านการคัดเลือกเหลือ ๓2 ทีม จะได้รับเชิญเข้ารับการอบรมพิเศษใน 'บ้านความดี' เป็นเวลา ๓ วัน 2 คืน พร้อมเงินทุนตั้งต้นในการทำโครงการ ทีมละ 10,000 บาท เพื่อปฏิบัติการกิจส่งต่อความดีเป็นเวลา 2 เดือน เพื่อชิงรางวัลพระราชทานจากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี และโอกาสฝึกงานกับองค์กรชั้นนำของประเทศ โดยเปิดรับสมัครตั้งแต่บัดนี้จนถึงวันที่ ๓1 พ.ค. 2557

หวังว่ากิจกรรมดีๆ ส่งเสริมความงามของสังคมเล็กๆ นี้ จะเป็นตัวจุดประกายให้เด็กและเยาวชนของไทยตื่นตัวในการเสียสละ เพื่อเปลี่ยนบ้านเมืองของเราเป็นแผ่นดินที่น่าอยู่มากขึ้น

7.7.4 กรณีศึกษาจิตอาสาและสำนักสาธารณะ

15 สูดยอตคนแห่งปี ผู้ทำดีเป็นต้นแบบสังคม

สังคมของเราน่าอยู่ได้ ถ้าหากคนบนโลกใบนี้ รู้จัก "ให้" มากกว่า "รับ" ซึ่งก็ยังมีคนอีกจำนวนมากที่พร้อมจะเป็น "ผู้ให้" และรังสรรค์สิ่งดี ๆ เพื่อสร้างรอยยิ้มและความสุขให้กับสังคมของเรา ลองไปดูกันว่า ในรอบปี พ.ศ. 2554 เรื่องราวของใครที่ทำให้เรารู้สึกประทับใจ และซาบซึ้งไปกับสิ่งดี ๆ ที่พวกเขาสร้างขึ้น เพื่อให้ผู้อื่นรู้สึกอึ้งอัมเมใจกันบ้าง รับรองว่าทุกคนที่ได้อ่านเรื่องที่กระปุกดอทคอมนำมาเสนอในวันนี้ ต้องรู้สึกภาคภูมิใจที่มีพวกเขาอยู่ร่วมในสังคม และคงเป็นแรงบันดาลใจให้ทุกคนได้ทำดี เพื่อผู้อื่นกันค่ะ

💖 ชีวิตที่มีความหมายของคนสร้างฝาย ... คุณยายิ้ม

ใครที่ได้อ่านเรื่องราวของ "ยายิ้ม" หรือ "ยายิ้ม เย้ยยาก" คงจะอดอมยิ้มตามไปกับแก้มไม่ได้แน่นอน เมื่อหญิงชราวัย 80 กว่า ที่ใช้ชีวิตอยู่ในป่าทึบเพียงลำพัง กลับไม่เคยอยู่ห่างจากคำว่า "ความสุข" เลย

นั่นเพราะทุก ๆ วัน "ยายิ้ม" จะไม่ปล่อยให้เวลาเดินผ่านไปอย่างไร้ค่า และสิ่งมีค่าที่ "ยายิ้ม" ทำก็คือ การเดินถือจอบเก่า ๆ 1 อัน ขึ้นเขาไปตัดไม้ไผ่หลายสิบท่อนเพื่อมาสร้างฝาย โดยหวังจะให้ฝายป่าประเทศไทยเป็นฝายป่าที่ชุ่มชื้นอุดมสมบูรณ์ ตามพระราชดำริของพ่อหลวงที่ คุณยายิ้มเคยได้ยินได้ฟังมานานนับสิบปีแล้ว และตั้งแต่นั้นมา คุณยายิ้มก็จำคำสอนของพ่อหลวงใส่เกล้า และปณิธานกับตัวเองว่า จะต้องสร้างฝาย เพื่อสร้างประโยชน์ต่อแผ่นดินไทย

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าสังหารของหญิงชราจะร่วงโรยลงไปตามวัย แต่นั่นไม่ใช่อุปสรรคที่ทำให้ "ย่าอี้ม" หยุด เพราะแกถือคติว่า วันนี้มีแรงแค่นี้ก็ทำเท่านั้น พอตื่นเช้าขึ้นมาในวันรุ่งขึ้น ก็ลุกขึ้นมาทำใหม่ แต่จะมีเพียงวันโกนและวันพระเท่านั้น ที่ "ย่าอี้ม" จะหยุดพักจากการสร้างฝาย และการหยุดของแกไม่ใช่การหยุดพักผ่อนกาย เพราะในวันดังกล่าวนั้น ย่าอี้มจะเดินทางลงจากเขากว่า 8 กิโลเมตร เพื่อไปเข้าวัดเข้าวาทำจิตใจให้สงบผ่อนคลายจิตใจ

หลายคนสงสัยว่า "ย่าอี้ม" จะมาลำบากทำไม ทั้งที่ลูก ๆ หลาน ๆ ของแกก็มีฐานะและอ่อนวอนให้ "ย่าอี้ม" กลับไปอยู่บ้านด้วยกัน แต่ "ย่าอี้ม" กลับเลือกที่จะอยู่ที่นี้ นั่นเพราะแกคิดเสมอว่า "ทางสวรรค์จะเป็นทางที่รก ทางนรกจะเป็นทางที่เรียบ..."

ตลอดหลายปีกับชีวิตกลางป่าเขาเพียงลำพัง ย่าอี้ม สารภาพว่า เมื่อไหร่ที่ลูกขึ้นมาหาและมานอนด้วย แกก็ดีใจทุกครั้ง แต่พอกลับกันไป แคเห็นเดินคล้อยหลังก็นั่งใจจะห้อยแล้ว...แต่ถึงอย่างไร แกก็ยังยืนยันที่จะขอยู่นป่าในเขาอย่างนี้ไปจนตาย และคำขอสุดท้ายที่ฝากไว้กับลูกคือ...ถ้าแม่ตาย ก็ให้เผาให้ฝังไว้ที่ไร่บนเขา

"ย่าไม่มอยากตายหรือหนา แต่ไม่เคยกลัว ถึงเวลาจะต้องละแล้ว ก็ต้องไป..." ถ้อยคำนี้บอกได้เป็นอย่างดีว่า หญิงชราวัย 80 เข้าใจถึงแก่นแท้ของชีวิตแล้วจริง ๆ

อ่านเรื่องราว ย่าอี้ม ... หญิงชรา กับชีวิตลำพังกลางป่าเขา เพิ่มเติมคลิกที่นี่เลย

💖 ชุดปฏิบัติการเหยี่ยวดวง 60 ผู้ยอมเสี่ยงชีวิตปกป้องด้ามขวานไทย

ไม่มีใครอยากทิ้งชีวิตไว้ยังพื้นที่สีแดงของปลายด้ามขวานไทย แต่สำหรับพวกเขา "ชุดปฏิบัติการเหยี่ยวดวง 60" ทั้งหมด 15 ชีวิต นี่คือน้ำที่ในฐานะชายชาติทหารผู้ต้องเก็บกู้และทำลายวัตถุระเบิด ก่อนที่มันจะไปคร่าชีวิตของใคร นำทีมโดย ร้อยตำรวจตรี แชน วรงค์ไพสิฐ ซึ่งทุกคนในทีมล้วนผ่านเหตุการณ์ระเบิดมาหลายต่อหลายครั้ง ผ่านเหตุการณ์เสี่ยงตายมากี่มากมาย บาดเจ็บมาจนนับครั้งไม่ถ้วน แต่ทว่าก็ไม่มีใครยอมแพ้ และขอลาออกจากทีมชุดนี้ เพราะหัวใจยัง "สู้" อยู่

ไม่มีใครรู้ว่า สถานการณ์ความรุนแรงในภาคใต้จะสิ้นสุดลงเมื่อใด เช่นเดียวกับเหล่าสมาชิกหน่วยเก็บกู้ระเบิดที่ไม่มีใครรู้ว่า วันใดที่พวกเขาจะออกไปปฏิบัติหน้าที่เป็นวันสุดท้าย แต่พวกเขาตระหนักไว้เสมอว่า หากต้องตายก็ขอตายอย่างมีเกียรติ มีศักดิ์ศรี ในฐานะของข้าราชการที่ปวารณาตัวเป็นข้าของแผ่นดิน

"พวกผมเกิดเป็นคนไทย เกิดในสามจังหวัดภาคใต้ พวกผมต้องตอบแทนพระคุณแผ่นดิน พวกผมทั้งหมดที่ยืนตรงนี้เป็นลูกชาวนา ชาวไร่ อุปรกรณ์ที่ชาวนา ชาวไร่ใช้ทำงานก็คือ "ขวาน" หาก "ขวาน" ไม่มีด้าม ก็ใช้ทำอะไรไม่ได้ พวกผมขอสัญญาต่อหน้าพระคุณเจ้าและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ตรงนี้ว่า พวกผมจะดูแลรักษาด้ามขวานตรงนี้ตลอดไป"

นี่คือคำปฏิญาณของนายทหารกล้าที่ประกาศก้องต่อหน้าทุกคน และถ้อยวาจานี้คงเป็นคำตอบว่า ทำไมทั้ง 15 ชีวิต ยังยืนหยัดที่จะอยู่ในพื้นที่เสี่ยงภัย เพื่อปกป้องคนไทยให้อนหลับฝันดี

อ่านเรื่องราว ชุดปฏิบัติการเหยี่ยวดวง 60 ผู้ยอมเสี่ยงชีวิตปกป้องด้ามขวานไทย เพิ่มเติมคลิกที่นี่เลย

💖 น้ำใจเล็ก ๆ ที่ยิ่งใหญ่ของป่าหอบ...แม่ค้า 5 บาท

ในยุคข้าวยากหมากแพง การจะหาอะไรรับประทานให้อิ่มท้องในราคาเพียงแค่ 5 บาท ดูจะเป็นเรื่องยากเสียยิ่งกว่ายาก แต่ทว่า...ในมุมเล็ก ๆ มุมหนึ่งของสังคม ยังมีแม่ค้าวัยย่างหกสิบปีคนหนึ่ง ประกอบอาชีพหอบแร่ขายกับข้าวมานานกว่า ๓0 ปีแล้ว และยังคงตรึงราคาเดิมที่ 5 บาท แม้ว่าข้าวจะยาก หมากจะแพง น้ำมันจะปรับขึ้นราคา แต่ "ป่าแดง บุญยัง พิมพันธ์" หรือที่ทุกคนเรียกกันว่า "ป่าหอบ" แม่ค้าในซอยเจริญสนิทวงศ์ ๓๓ แยก ๓ ก็ไม่เคยแม้แต่จะคิดปรับขึ้นราคา

"นึกถึงตัวเองเวลาไม่มี ท้องหิวมันทรมานมากนะ คนเงินเดือนน้อย ๆ ก็อยากให้เขากินอิ่ม บางคนมีเงินมา 10 บาท มาซื้อกับป่า ป่าก็ให้เขาเยอะ ๆ เป็นข้าวเหนียวเป็นอะไรอย่างนี้ บางคนมาไกล ๆ ไม่มีเงินมา ป่าก็ให้ไปบ้าง หรือไม่ก็คิดเขาแค่ครึ่งเดียว 20 บาท เอา 10 บาทพอ" ป่าหอบ บอก

เพราะความที่ป่าหอบเคยอดคัดัดสนมาก่อน แต่ ณ วันนี้ แก่สามารถสร้างเนื้อสร้างตัวจนมีพอใช้อย่างพอเพียงแล้ว ก็ได้เวลาที่จะแบ่งปันความอิ่มท้องให้กับผู้อื่นบ้าง โดยป่าหอบบอกว่า ชีวิตของแกสุขสบายดี ไม่เป็นหนี้ ไม่ลำบาก ก็ไม่เป็นจำเป็นที่จะต้องเอากำไรกำไรอะไรให้คนอื่นเดือดร้อน สู้ "ให้ผู้อื่น" จะดีกว่า

เห็นไหมว่า เพียงแค่ว่าคิดเล็ก ๆ ของป่าหอบที่เจือจางน้ำใจอันยิ่งใหญ่สู่เพื่อนมนุษย์ด้วยกัน กลับทำให้มุมหนึ่งของสังคมไทยในยุคข้าวยากหมากแพงดูแล้วมีความสุขขึ้นมาถนัดตา

อ่านเรื่องราว น้ำใจเล็ก ๆ ที่ยิ่งใหญ่ของป่าหอบ...แม่ค้า 5 บาท เพิ่มเติมคลิกที่นี่เลย

💖 เพ็ญลักษณ์ ขำเลิศ กับบทบาทหน้าที่พยาบาลไร้หมวก

ณ โรงพยาบาลภาชี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ไม่บ่อยนักที่เราจะได้เห็นภาพของ "เพ็ญลักษณ์ ขำเลิศ" พยาบาลวิชาชีพที่ประจำอยู่ในโรงพยาบาลแห่งนี้ อยู่ในยูนิฟอร์มสีขาวของสาวพยาบาล แต่นั่นไม่ได้หมายความว่า เธอละทิ้งหน้าที่ เพราะเธอบอกว่า หน้าที่ของเธอไม่ใช่แค่การดูแลผู้ป่วยตามเตียงในโรงพยาบาลเท่านั้น แต่เธอยังอุทิศตัวเองให้กับเตียงผู้ป่วยนับร้อยนับพันหลังคาเรือนในอำเภอกาชี ในฐานะ "พยาบาลไร้หมวก"

เพ็ญลักษณ์ บอกว่า การเป็นพยาบาลไม่จำเป็นต้องมีเครื่องแบบ หากแต่ "หัวใจ" ต่างหาก คือสิ่งที่บ่งบอกถึงความเป็นพยาบาลที่แท้จริง นั่นจึงเป็นเหตุผลที่ว่า ทำไม เพ็ญลักษณ์ หรือ พี่ติง จึงมักจะเลือกลงพื้นที่ไปดูแลผู้ป่วยใน 60 หมู่บ้านในอำเภอกาชี มากกว่าการทำงานอยู่ในโรงพยาบาลกาชี เพราะจะได้เห็นกับตาตัวเองว่า คนไข้กินอยู่อย่างไร และทำไมหลายคนจึงไม่หายจากโรคเสียที แม้ว่าตัวเธอก็กำลังทนทุกข์ทรมานจากการเป็นโรคมะเร็งต่อมน้ำเหลือง ซึ่งต้องได้รับการเยียวยาไม่ต่างจากคนไข้รายอื่น ๆ ที่เธอรับผิดชอบอยู่ แต่พี่ติงกลับมองว่า นี่ไม่ใช่เงื่อนไขที่จะมาทำให้เธอย่อหย่อนต่อหน้าที่การงานได้

"ที่พี่ทำทุกวันนี้ทำเพื่อคนไข้ ไม่ได้ทำเพื่อตอบสนองนโยบายเอาเงินมาแลกกับงาน งานที่พี่ทำคืองานที่ทำเพื่อแลกกับคน แลกกับชีวิตมนุษย์ เราต้องเป็นผู้ให้ อย่าเป็นผู้รับ เวลาที่เราเป็นข้าราชการ เราต้องนึกเสมอว่า จะทำอย่างไรที่จะมีโอกาส "ให้" ให้ประชาชนมีความสุข ให้คนที่เจ็บไข้ได้ป่วยเขาพ้นทุกข์ได้ มันไม่มีอะไรมาจากการให้"

...สิ่งที่พี่เพ็ญลักษณ์กำลังทำอยู่ใช่ไหม? ที่เขาเรียกว่า ทุ่มเททั้งกายและใจให้กับเพื่อนมนุษย์

💖 วิชิต คำไกร หมออนามัย...ผู้ทุ่มเทกายใจให้คนชายแดน

หลังจากจบการศึกษาจากวิทยาลัยสุขภาพ ชลบุรี เด็กต่างจังหวัดลูกชานาจากปราจีนบุรี อย่าง "วิชิต คำไกร" ก็ตัดสินใจเลือกบรรจุตัวเองให้มาทำงานในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลทับพริก อำเภอรัญประเทศ พื้นที่ชายขอบซึ่งคงจะมีน้อยคนนักที่อยากจะมาอาศัยอยู่ แต่ "หมออนามัย" คนนี้เลือกเส้นทางนี้ เพราะได้เห็นความทุกข์ยากของคนไข้ในเขตชายแดนที่ห่างไกล และคิดไปถึงตัวเองที่เป็นลูกชานาในพื้นที่ทุรกันดารเช่นกัน จึงตัดสินใจลงมาทำงานยังที่ตำบลทับพริก

นอกจากการรักษาคนไข้ในโรงพยาบาลแล้ว ภารกิจหลักของ "วิชิต" คือ การลงพื้นที่ไปเคาะประตูแลสารทุกข์สุกดิบด้านสุขภาพให้กับชาวบ้าน ด้วยความรู้สึกที่ว่า ชาวบ้านคือคนในครอบครัวเดียวกัน และหากมีเวลารว่าง หมออนามัยคนนี้จะลงพื้นที่ตระเวนตรวจความเรียบร้อยของหมู่บ้านร่วมกับผู้นำชุมชน เพื่อป้องกันปัญหาสุขภาพเสพติดในหมู่เยาวชนชนภายในตำบลทับพริก โดยหวังจัดปัญหาต่าง ๆ และยกระดับชุมชนให้เข้มแข็งขึ้น ซึ่งเป็นงานที่คุณหมอลงมามาทำด้วยตัวเองด้วยจิตใจที่หวังให้ประโยชน์เกิดแก่ชาวชุมชนด้วยกัน

"เราเป็นข้าราชการของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ พระองค์ทรงบอกว่า เมื่อจะทำงานอย่ายกเอาความขาดแคลนมาเป็นข้ออ้าง แต่ให้ทำงานท่ามกลางความขาดแคลนนั่นให้บรรลุผล เพราะฉะนั้นความขาดแคลนในพื้นที่ตำบลทับพริกอาจจะมึบ้าง แต่เราต้องแปรเปลี่ยนความขาดแคลนนั่นให้เป็นพลังในการที่จะสามารถแก้ไขปัญหาได้ ก็จะทำให้เรามีพลังใจในการทำงานช่วยเหลือผู้อื่น"

...หากทุกคนคิดได้เหมือนกับพี่วิชิต ชาวบ้านในพื้นที่ห่างไกล คงจะได้มีคุณภาพชีวิต และได้รับ

โอกาสทางสังคมมากกว่าที่เป็นอยู่อย่างแน่นอน

อ่านเรื่องราว วิจิต คำไกร หมออนามัย...ผู้ทุ่มเทกายใจให้คนชายแดน เพิ่มเติมคลิกที่นี่เลย

👉👉 หมอคำ สมสวัสดิ์ ผู้ทอแสงแห่งความหวังให้ผู้พิการ

หนุ่มลูกจ้างชั่วคราวของโรงพยาบาลแม่ลาว อำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย ที่คอยช่วยเหลืองานในโรงพยาบาลอย่างไม่ขาดตกบกพร่อง อย่าง "หมอคำ สมสวัสดิ์" คนนี้ แต่เดิมเขาเป็นเพียง "จิตอาสา" ของชมรมพัฒนาผู้พิการ ที่มีหน้าที่ลงไปช่วยเหลือและเติมเต็มกำลังใจให้ผู้พิการในพื้นที่ที่กำลังใจต่อสู้ชีวิตต่อไปได้ในสังคม แต่เมื่อทางโรงพยาบาลแม่ลาวให้โอกาส "หมอคำ" จึงได้เข้ามาทำหน้าที่เป็นเลขานุการของชมรมพัฒนาผู้พิการ โรงพยาบาลแม่ลาว

แม้ว่าร่างกายของหมอคำจะไม่ปกติเหมือนใครหลาย ๆ คน แต่สามารถทำกิจวัตรประจำวันของตัวเองได้อย่างไม่ต้องเป็นภาระให้ใคร ทั้งการขี่มอเตอร์ไซด์ ใช้คอมพิวเตอร์ และจัดรายการวิทยุชุมชน นอกจากนี้ "หมอคำ" ยังเป็นคนมองโลกในแง่ดี เพราะไม่เคยรู้สึกเป็นทุกข์กับความพิการของเขาเลย ตรงกันข้าม เขายังมองว่า ตัวเองโชคดีกว่าคนอื่นที่พิการไม่มาก เพราะยังมีอีกหลายชีวิตที่น่าเศร้ากว่าเขา นั่นจึงเป็นแรงบันดาลใจให้ "หมอคำ" ใช้ความจริงใจลงไปพบปะพูดคุยกับผู้พิการคนอื่น ๆ เพื่อสร้างกำลังใจให้พวกเขา

"คนเราเกิดมาสามารถทำได้ทุกคน ไม่จำเป็นว่าคุณจะต้องมีการศึกษาสูง มีฐานะร่ำรวย หรือมีสภาพร่างกายปกติ แข็งแรง เราสามารถทำได้ตลอดเวลา ไม่จำกัดเวลา ถ้าเรามีความตั้งใจที่จะทำเพื่อผู้อื่น ชีวิตของเราจะมีค่าหรือด้อยค่า ขึ้นอยู่กับตัวเราเอง หากมองตัวเองให้มีค่า มีประโยชน์ต่อคนอื่น ก็

เหมือนกับเป็นภารกิจหนึ่งที่เราเกิดมาทำหน้าที่นี้โดยตรง เกิดมาเพื่อให้คนอื่นได้รับการปลดปล่อยความทุกข์" หน่อคำ ว่าไว้

คำว่า "ขอบคุณ" คงไม่ใช่เป็นเพียงคำพูดของผู้พิการที่อยู่ในความดูแลของ "หน่อคำ" เอื้อนเอ่ยออกมาจากใจให้กับชายหนุ่มคนนี้เพียงเท่านั้น แต่สำหรับคนทั่วไปที่รับรู้เรื่องราวชีวิตของ "หน่อคำ" ก็คงต้องกล่าวคำว่า "ขอบคุณ" ให้กับชายหนุ่มคนนี้เช่นเดียวกัน เพราะชีวิตของเขาได้กลายเป็นแรงบันดาลใจให้คนธรรมดา ๆ ที่กำลังหมดแรงจากการล้มลุกคลุกคลานมาหลายต่อหลายครั้ง มีรอยยิ้ม และมีกำลังใจสู้ชีวิตต่อไปได้อีกครั้ง

อ่านเรื่องราว หน่อคำ สมสวัสดิ์ ผู้ทอแสงแห่งความหวังให้ผู้พิการ เพิ่มเติมคลิกที่นี่เลย

💖 นภินทร์ จอกลอย ผู้ใช้ธรรมะ...สร้างแดนธรรมให้แดนคุณ

เมื่อ "เรือนจำ" คือสถานที่คุมขังผู้เคยกระทำความผิด นั่นอาจจะทำให้ "นักโทษ" หลาย ๆ คน เกิดความอึดอันตันใจและก่อเรื่องทะเลาะวิวาทดังที่เรือนจำหลายแห่งเคยเป็นข่าว แต่ ณ เรือนจำกลางจังหวัดอุดรธานีแห่งนี้ "นักโทษ" เปรียบเสมือน "ลูก ๆ" ของ "พ่อ" ซึ่งมีตำแหน่งผู้บัญชาการเรือนจำกลางจังหวัดอุดรธานี

นภินทร์ จอกลอย ผู้บัญชาการเรือนจำกลางจังหวัดอุดรธานี ผู้คอยควบคุมดูแลรักษาความเรียบร้อยของเรือนจำแห่งนี้ ไม่ได้ทำหน้าที่เพียงแค่เซ็นเอกสารให้หมดไปวัน ๆ หนึ่งเท่านั้น แต่ทุกเช้า ผบ.นภินทร์ จะปั่นจักรยานมาทำงานตรวจดูความสะอาดเรียบร้อยรอบเรือนจำ ก่อนจะเดินสั่งงานทุกซอกทุกมุม ไม่เว้นแม้แต่ห้องน้ำ เพื่อให้มั่นใจว่าเรียบร้อยทุกกระเปาะนิ้ว

"ผมพยายามจะลบคำสบประมาทที่ประชาชนมีต่อข้าราชการ คือ ได้โต๊ะ เรือเกลือ เข้าขามเย็น

ชาม ผมเกลียดที่สุดคือเรื่องผักชีโรยหน้า" ผบ.นรินทร์ ประกาศเจตนารมณ์

ผบ.นรินทร์ รู้ดีว่า การที่นักโทษอยู่ในสภาพมีคุณภาพดี ติดอยู่ภายใต้ประตูรั้วที่กั้นดាំที่บ่ยม ส่งผลต่อสภาพอารมณ์ นั้นจึงทำให้ ผบ.นรินทร์ พยายามหาโอกาสให้ผู้ต้องขังได้เข้าวัดเข้าวา ร่วมทำบุญ ตักบาตร ฟังธรรม และใกล้ชิดพระสงฆ์ เพราะจะช่วยระบายความเครียดได้เป็นอย่างดี และเป็นการลด ช่องว่างระหว่างผู้ต้องขังกับเจ้าหน้าที่ที่ได้ผลดีด้วย นอกจากนั้นแล้ว "พ่อ" คนนี้ ยังนำเอาหลักธรรมมาใช้ ชัดเกล้าจิตใจผู้ต้องโทษ เพื่อให้พวกเขาใจดีใจอ่อนโยน รู้จักเสียสละ และพบกับความสุขที่แท้จริง เมื่อกลับออกจากดินแดนแห่งนี้ไปแล้ว จะได้สามารถใช้ชีวิตใหม่ในสังคมได้อย่างมีคุณค่า และไม่หวน กลับมา ณ ที่แห่งนี้อีก

...ไม่มีการให้อะไรจะยิ่งใหญ่เท่ากับการให้ชีวิตใหม่ และให้โอกาสกับผู้ที่เคยพลาดพลั้ง นี้กระมัง ที่ทำให้ ผบ.นรินทร์ ดำเนินตามเจตนารมณ์ของตัวเองอย่างไม่หยุดยั้ง

อ่านเรื่องราว นรินทร์ จอกลอย ผู้ใช้ธรรมะ...สร้างแดนธรรมให้แดนคุก เพิ่มเติมคลิกที่นี่เลย

💖 พระพงษ์ วงศ์ศรีจันทร์ สายเลือดครู...ผู้แต่งแต้มผ้าขาว

ณ โรงเรียนชัยมงคลวิทยา พื้นที่ไกลปืนเที่ยงของอำเภอเทพสถิตย์ จังหวัดชัยภูมิ เป็นสถานที่ที่ ครูเอ หรือ ครูพระพงษ์ วงศ์ศรีจันทร์ เลือกลงมาประจำการ โดยเห็นว่า เด็กอีสานเป็นเด็กที่ขาดโอกาสมากกว่าพื้นที่อื่น ๆ และเขาก็ขอเป็นส่วนเล็ก ๆ ที่จะมาเติมเต็มโอกาสให้กับผ้าขาวผืนบริสุทธิ์เหล่านี้

ในฐานะครูสอนศิลปะ ครูเอ ได้พำสอนเด็ก ๆ ให้ใช้ศิลปะสร้างความสุนทรีย์ และเพลิดเพลิน หลังจากเหน็ดเหนื่อยจากการเรียน และการทำงานหนักช่วยพ่อแม่ที่บ้าน แต่เหนือสิ่งอื่นใดแล้ว ศิลปะ

ของครูเอไม่ได้เป็นไปเพื่อความบันเทิงเท่านั้น แต่ ครูเอ ยังหวังให้ศิลปะเป็นใบเบิกทางให้เด็ก ๆ ได้รับความการศึกษาที่สูงขึ้น ดังที่เด็ก ๆ หลายคน นำความรู้วิชาศิลปะไปต่อยอดจนได้เข้าเรียนในมหาวิทยาลัยดี ๆ และได้รับรางวัลอีกมากมาย

"ผมเป็นศิลปินประเภทที่ไม่ได้จะสร้างผลงานทางศิลปะบนเฟรมผ้าใบ แต่เฟรมของผมคือชีวิตของเด็ก ผมต้องรับผิดชอบสิ่งที่ผมเขียน ซึ่งก็คือชีวิตคน" ครูเอ บอก

เมื่อถามถึงความคาดหวังของครูเอ เขาบอกว่า ไม่ได้คาดหวังอะไรมาก เพราะนี่คือความสุขของเรา แค่ทำวันนี้ให้ดีที่สุด เพื่อที่จะได้ไม่ต้องมาแก้ไขอะไรอีก แม้ว่าเขาอาจจะเสียโอกาสกับอาชีพที่ก้าวหน้า เงินทองก้อนโต แต่การที่ลงมาทำอย่างนี้ ทำให้เขามีความสุขทุกวัน และยิ่งเห็นเด็กมีอาชีพ มีความสุข มันคือสิ่งที่เงินซื้อไม่ได้ และเป็นความสุขที่สุดของคนที่ได้ชื่อว่าเป็น "ครู" แล้ว

การ "สร้าง" และ "เปลี่ยน" ชีวิตของผู้อื่นให้ดำเนินอยู่ในเส้นทางแห่งความถูกต้อง และได้รับโอกาสทางสังคมมากขึ้น นี่คือน้ำใจของครูอย่างแท้จริง...และครูพีระพงษ์ ก็กำลังทำหน้าที่นั้นได้อย่างสมบูรณ์แบบ

💛💛 ธีรพันธุ์ บุญบาง ผู้ใหญ่บ้านไผ่ธรรมะ

ด้วยสไตล์การแต่งตัวนุ่งขาว ห่มขาว ไว้ผมเผ้าหวดเครา อาจทำให้คนที่ไม่รู้จัก ไม่เชื่อว่าเขาผู้นี้คือ "ผู้ใหญ่บ้าน" แห่งบ้านเนินน้ำเย็น ตำบลหนองบัว อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ และเมื่อมองข้ามเรื่องการแต่งตัวไป "ธีรพันธุ์ บุญบาง" คนนี้ คือผู้ปกครองหมู่บ้านที่ชาวบ้านรักและเคารพ ในฐานะผู้นำชุมชนที่ยึดวิถีเศรษฐกิจพอเพียง

หากเดินเข้าไปในที่ทำการผู้ใหญ่บ้านของผู้ใหญ่ธีรพันธุ์ หลายคนอาจจะแปลกใจที่ได้เห็นทุ่งนา แปลงผัก บ่อปลา บ่อกบ เล้าหมู เล้าไก่ และองค์ความรู้ที่มากมายภายใต้ชื่อ "โครงการเศรษฐกิจพอเพียง 1 ไร่แก้งจน สวรรค์บ้านนา" ซึ่งผู้ใหญ่จัดสร้างขึ้นเพื่อทำการเกษตรแบบผสมผสานเป็นตัวอย่างให้ชาวบ้านเห็น และนำไปปฏิบัติตาม โดยหวังจะให้ชาวบ้านเลิกจน พึ่งพาตัวเองได้ และด้วยการจัดแปลงเกษตรแบบผสมผสานของผู้ใหญ่เป็นที่ลือลือไปทั่วจังหวัด ทำให้มีชาวบ้านในหลาย ๆ ชุมชนเดินทางมาศึกษาดูงานที่หมู่บ้านนี้ เพื่อนำไปประยุกต์ใช้บ้าง

"ผู้นำต้องมีเอกลักษณ์ของตัวเอง เราต้องเป็นต้นแบบของการทำความดีให้ลูกบ้านได้เห็น ชุมชนจะเข้มแข็งได้ต้องเริ่มจากจิตใต้สำนึกก่อน ถ้าจิตใต้สำนึกเข้มแข็งก็เท่ากับมีความคิด มีปัญญา ถ้ามีปัญญาแล้วก็จะไม่ไปคิดทำเรื่องไม่ดี ดังนั้นเราต้องปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมกับเยาวชนให้มากที่สุด และใช้การศึกษาสร้างคน" ผู้ใหญ่ธีรพันธุ์ บอกแนวคิด

ผู้ใหญ่เดินหน้าสร้างคนด้วยการใช้ธรรมะที่เขาเลื่อมใสศรัทธา ชักจูงให้คนเข้ามาใกล้ชิดกับพระพุทธศาสนามากขึ้น โดยทำตัวอย่างให้ลูกบ้านเห็น ทำให้ ณ วันนี้ หมู่บ้านแห่งนี้เป็นหมู่บ้านสีขาวที่นำอยู่ และทำให้ผู้ใหญ่กล้าประกาศว่า ชุมชนแห่งนี้ปลอดอาชญากรรม และปลอดยาเสพติดแน่นอน

เพราะธรรมะที่ผู้ใหญ่ธีรพันธุ์เลื่อมใส ได้บันดาลให้ชาวบ้านในชุมชนเนินน้ำเย็น เลื่อมใสผู้ใหญ่ใฝ่ธรรมะคนนี้เช่นเดียวกัน

💖💖 จำสืบทำรวจจิต กัลยาณวัตร นักพัฒนาขวัญใจชุมชนหลังสวน

ด้วยบุคลิกส่วนตัวที่สนุกสนานและเป็นกันเอง ทำให้พี่เล็ก จำสืบทำรวจจิต กัลยาณวัตร อดีต นายตำรวจชุดปฏิบัติการชุมชนสัมพันธ์ ผู้ผันตัวเองมาเป็นพัฒนากรชุมชน เข้ากับคนได้ไม่ยากนัก และส่งผลให้การทำงานพัฒนาชุมชนของเขาเป็นไปได้อย่างราบรื่น

ทุก ๆ วัน พี่เล็ก จะต้องลงพื้นที่พบปะชาวบ้าน หรือไปประสานงานติดต่อช่วยเหลือชาวบ้าน โดยไม่เกี่ยงว่าจะเป็นช่วงกลางวัน หรือกลางคืน จนใคร ๆ ต่างก็รู้จักแถม และยิ้มต้อนรับโอภาปราศรัย ด้วยดีในทุกครั้ง พี่เล็กมาเยือน และทุกครั้ง พี่เล็กลงพื้นที่ก็จะไม่ได้แต่งชุดราชการ หากแต่ใส่เพียงชุด ล้างลองเหมือนชาวบ้านทั่วไป เพื่อให้เข้าถึงและดูเหมือนเป็นญาติสนิทมิตรสหายกับชาวบ้านมากที่สุด โดยพี่เล็กจะเข้าไปสอนให้ชาวบ้านนำเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้กับวิถีชีวิตของชาวบ้านในแต่ละพื้นที่ ซึ่งแนวคิดนี้ก็ช่วยให้ชาวบ้านลดค่าใช้จ่ายลงไปได้มาก

"การได้ลงพื้นที่เป็นสิ่งที่มีความสุขมาก 11 ปีที่ผ่านมา เราก็ทำหน้าที่เต็มกำลัง ช่วยเขาเต็มความสามารถ ไม่ว่าจะเป็เวลาออกราชการ หรือในราชการ เวลาลงพื้นที่เห็นพี่น้องประชาชนมีความสุข เราก็ภูมิใจ จริง ๆ ก็เคยมีท้อบางเหมือนกัน แต่ก็ไม่ถอย เพราะคิดไว้แล้วว่า เกิดมาเป็นคนไทย ก็จะต้องทดแทนบุญคุณแผ่นดิน เลยคิดอยู่เสมอว่า เกิดมาชาตินี้จะสร้างชาติไม่เคยหวัน จะเร่งสร้าง ทั้งคืนและทั้งวัน เพื่อชีวิตอันสั้นนั้นมีราคา คิดอยู่เท่านั้น" พี่เล็ก บอก

เป็นเรื่องดีจริง ๆ ที่แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง นอกจากหนทางที่จะเป็นการช่วยลดภาระ ค่าใช้จ่ายของชาวบ้านแล้ว ยังเป็นสะพานเชื่อมความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกันอีกด้วย

💖💖 แจ็ค ธนบดี...จิตวิญญาณคือกันตรึม トラバจนสิ้นลมหายใจ

"กัณฑ์" อาจเป็นคำที่ไม่คุ้นหูคนรุ่นใหม่ แต่หากใครได้เดินทางไปยังชุมชนจรเข้มาก อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ เด็ก ๆ ที่นี้รู้จัก "กัณฑ์" กันแทบจะทั้งหมู่บ้าน และยังรู้จักหนุ่มเลือดอีสานได้วัย 29 ปี "แจ๊ค ธนบดี ถนอมเมือง" ในฐานะครูสอนกัณฑ์อีกด้วย

หลังจากเรียนจบ ม.6 ครูแจ๊คได้มีโอกาสเดินทางไปเรียนต่อที่จังหวัดสุรินทร์ และได้เริ่มหัดเล่นกัณฑ์ ดนตรีพื้นบ้านของชาวอีสานใต้ด้วยความรู้สึกหลงรักในจังหวะของมัน ก่อนจะคิดต่อไปว่า ในฐานะคนพื้นถิ่นควรจะสืบสานศิลปะพื้นบ้านขึ้นนี้ไว้ เมื่อคิดได้ดังนั้น ครูแจ๊คก็เดินตามความฝันของตัวเองทันที ด้วยการพาเด็ก ๆ ในชุมชนมาฝึกกัณฑ์ และพาออกแสดงตามงานต่าง ๆ เพื่อหาทุนไปสร้างศูนย์ดนตรีนาฏศิลป์พื้นบ้านไว้ใช้จัดแสดงกัณฑ์

แรกเริ่มเดิมที ลูกศิษย์ลูกหาของครูแจ๊คมีเพียงไม่กี่คน แต่เมื่อนานวันเข้า เด็ก ๆ เริ่มสนใจและเข้ามาฝึกหัดกัณฑ์กับครูมากขึ้น นอกจากจะช่วยสืบสานศิลปะพื้นบ้านอันเป็นรากเหง้าของพวกเขาไม่ให้สูญหายไปแล้ว ผลพลอยได้จากที่เด็ก ๆ เข้ามาฝึกกัณฑ์ ก็คือการได้เห็นรอยยิ้ม และภาพความรักของครอบครัวที่มาช่วยชมช่วยเชียร์ทุกครั้งทีลูก ๆ หลาน ๆ เปิดการแสดงอีกด้วย

"มันเหมือนเป็นปริญาชีวิต เราจะขอตายเพื่อกัณฑ์เลย เราเลือกแล้วและจะสืบสานต่อไปเรื่อย ๆ แล้วแต่ว่าใครจะคิดยังไง มันเลิกไม่ได้ เหมือนกับเราปลูกผัก วันหนึ่งผักโตก็เก็บมากิน ปลูกพืชมันก็ต้องหวังผล ตอนนี้ผลเยอะเลย ผลจากที่เราสอน ภูมิใจมาก ๆ ที่มีคนที่ชอบเหมือนกันมาช่วยสืบสาน เป็นอีกหนึ่งแรงช่วยเรา เพราะเราไม่ได้ทำคนเดียว แต่มีลูกศิษย์และคนจำนวนมากช่วยเราอยู่ ทำให้เรามีกำลังใจที่จะทำต่อไป..." ครูแจ๊ค ยืนยันด้วยความมุ่งมั่นอย่างเต็มที่

ความสำเร็จของการแสดงคือ การที่ผู้แสดงและผู้ชมมีความสุข แต่ความสุขของครูแจ๊คก็คือ การได้เห็นกัณฑ์ ศิลปะพื้นฐานแขนงนี้ยังดำรงอยู่ โดยเขาได้เป็นส่วนหนึ่งในการขับเคลื่อน "กัณฑ์" ให้อยู่ในวิถีชีวิตของคนในสังคมต่อไป

💖 กุ้ยย้ง แซ่ลื้อ...เมื่องานจิตอาสาคือยารักษาโรคร้าย

ภาพของหญิงวัยกลางคนเชื้อสายจีนคอยบริการผู้ป่วยอยู่ในโรงพยาบาลเบตง จังหวัดยะลา ในฐานะผู้ปฏิบัติงานจิตอาสา คงเป็นภาพที่ชาวเบตงคุ้นตาเป็นอย่างดี แต่จะมีใครรู้ไหมว่า หญิงคนนี้...ในอดีตเคยเป็นผู้ป่วยจิตเวชขั้นรุนแรงที่ไม่มีใครอยากยุ่งเกี่ยวกับ

"กุ้ยย้ง แซ่ลื้อ" เธอคือขวัญใจของคนในโรงพยาบาลเบตง ก่อนหน้านี้อาการทางจิตหวาดระแวง เห็นภาพหลอน ทำให้ต้องแยกจากครอบครัว แต่เมื่ออาการดีขึ้น "กุ้ยย้ง" ก็ได้ผันตัวเป็นมาอาสาคอยดูแลผู้ป่วยคนอื่น รวมทั้งคอยให้คำแนะนำผู้ป่วยที่เดินทางมาติดต่อโรงพยาบาล และจัดเตรียมอุปกรณ์สำนักงานต่าง ๆ ให้กับเจ้าหน้าที่ได้ใช้ตั้งแต่เช้าตรู่ และไม่น่าเชื่อว่า งานที่ได้พบปะผู้คนและมอบน้ำใจ กำลังใจให้ผู้อื่นนี้ กลับส่งผลให้อาการป่วยของเธอดีขึ้นทีละวัน จนสามารถกลับมาใช้ชีวิตได้อย่างคนปกติ และมีเพื่อนเติมความอบอุ่นให้กับชีวิต

"งานบริสุทธ์อย่างนี้ชอบทำ ไม่มีอะไรต้องเงิน ต้องอายุ เพราะทำแล้วสบายใจ มีความสุข ดีใจที่ได้ช่วยเหลือคนอื่น" กุ้ยย้ง กล่าวถึงงานจิตอาสาที่เธอรัก

สุดท้ายแล้ว การช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ด้วยจิตใจจิตอาสา กลับกลายเป็น "ยาขนานเอก" ที่ช่วยบำบัดรักษาอาการป่วยทางจิตของ "กุ้ยย้ง" ให้ดีขึ้นราวกับปาฏิหาริย์ และด้วยจิตใจที่ตีงามนี้เอง ได้ช่วยให้ "กุ้ยย้ง" ฝ่าฟันอุปสรรคครั้งสำคัญของชีวิตมาได้ จนปัจจุบันเธอได้รับการยอมรับจากคนอื่น และกลับมาใช้ชีวิตอย่างมีความสุขดังเดิม

👉👉👉 ครอบครัววิลเลียม...คนจากแคนาดา แต่หัวใจไทยแท้

เพราะความหลงใหลในเสน่ห์ของเมืองไทย ทำให้ ณ วันนี้ ครอบครัววิลเลียม ครอบครัวใหญ่ชาวอเมริกัน ตัดสินใจมาตั้งรกรากที่เมืองไทยพร้อมกับสมาชิกอีก 15 ชีวิต แต่ที่นี้...พวกเขาไม่ได้เป็นแค่ผู้พักพิงเพียงอย่างเดียวเท่านั้น เพราะทุกวันนี้ "ครอบครัววิลเลียม" ยังเรียนรู้วัฒนธรรมไทย และประเพณีไทย เพื่อปรับตัวให้เป็นคนไทยอย่างแท้จริง

"วันแรกที่มาถึงประหลาดใจมากที่เมืองนี้เป็นเมืองที่มีแต่รอยยิ้ม มีแต่ความสุภาพ อ่อนโยน การไหว้ที่อ่อนหวาน อีกทั้งยังมีความใจดีที่มอบให้เธออย่างที่ไม่พบเคยเจอที่ไหนมาก่อน เลยพาครอบครัวมาซื้อบ้านที่นี้ แล้วให้ลูก ๆ ของทั้ง 1๓ คน ได้เรียนรู้วัฒนธรรม และประเพณีไทย เพราะอยากให้ลูกมีนิสัยที่น่ารักแบบคนไทย และได้เรียนรู้วัฒนธรรมแห่งการให้ อยากให้ความเป็นไทยหล่อหลอมความคิดอ่านของลูก ๆ ให้เป็นคนดี ... และสุภาพอ่อนน้อม เพียงแค่ครึ่งหนึ่งของคนไทยก็พอ" คุณแม่ไข่มุก วิลเลียม ผู้เห็นคุณค่าของวัฒนธรรมไทย บอกถึงความรู้สึกรักแรกพบประเทศไทย

หลังจากการศึกษาว่าเรียนวัฒนธรรมไทยจนเข้าใจดีแล้ว ก็ได้เวลาที่ครอบครัววิลเลียมจะขอนำวัฒนธรรมไทยเหล่านี้ รวมทั้งการฝึกร้องเพลงไทย เพลงหมอลำ ซึ่งได้ คริสตี้ นักร้องลูกทุ่งชื่อดังมาช่วยฝึกซ้อม จัดแสดงให้คนไทยประจักษ์ในความสามารถกันเสียที บ่อยครั้งที่ครอบครัววิลเลียมจะนำวัฒนธรรมไทยที่พวกเขาพำนักเรียนรู้ไปสร้างความสุขและเสียงหัวเราะให้กับผู้ป่วยที่โรงพยาบาลตำรวจเป็นประจำ ในฐานะอาสาสมัครที่มาให้กำลังใจผู้ป่วย จนคนไทยชื่นชอบและปรบมือให้ยกใหญ่ ด้วยความประทับใจในหัวใจรักความเป็นไทยของครอบครัวต่างชาติน่ารัก ๆ ครอบครัวนี้

แม้แต่คนต่างชาติยังข้ามน้ำข้ามทะเลมาเรียนรู้วัฒนธรรมไทย เราคนไทยก็อย่าปล่อยให้มรดกที่มีค่าเหล่านี้สูญสลายไปต่อหน้าต่อตานะคะ

💛💛 น้ำใจงาม! สาวจีนนิรนาม ลุยฝนกางร่มให้ชายชราซาพิการ

ภาพของสาวจีนน้ำใจงามที่วิ่งถือร่มออกไปกางให้ชายชราซาพิการคนหนึ่ง ที่กำลังเคลื่อนล้อรถเลื่อนไปหาที่หลบฝนซึ่งตกหนัก กลายเป็นหนึ่งในภาพที่ชาวไซเบอร์เมืองจีนพูดถึงกันมากที่สุด ประจำปี ด้วยความประทับใจที่เห็นหญิงสาวคนนี้มีจิตใจงดงามอย่างหาที่เปรียบมิได้ แม้ว่าสายฝนที่ตกหนักจะทำให้ร่มของเธอไม่สามารถต้านทานแรงฝนได้อยู่ จนเปียกปอนไปทั้งหญิงสาวและชายชรา แต่หญิงสาวก็มีได้หัวน้แครงสายฝนยังคงพยายามช่วยเหลือบังสายฝนให้ชายชราผู้น่าเวทนาให้เปียกปอนน้อยที่สุด ท่ามกลางสายตาของใครหลายคู่ที่มองเห็นเหตุการณ์ตรงหน้า

เธอเป็นใคร? ไม่มีใครรู้ แต่เรื่องราวของเธอกลับสร้างความประทับใจไปทั่วโลกไซเบอร์ จนใคร ๆ ต่างก็ขนานนามเธอว่า "นางฟ้าที่สวยงามที่สุด" เพราะทุกคนได้เห็นความดีที่งดงามซึ่งอยู่ในจิตใจของหญิงสาวนิรนามผู้นั้นนั่นเอง

💖 ฮีโร่! หนุ่มกว่างโจวไม่คิดชีวิต โดดช่วยคนจมน้ำจนตัวตาย

ความมีน้ำใจที่อยากช่วยเหลือผู้อื่นลงท้ายกลับกลายเป็นเรื่องน่าเศร้าที่คนทราบข่าวต้องหลั่งน้ำตาให้ จากเหตุการณ์เมื่อวันที่ 18 ตุลาคม ที่ชายชาวจีนนามว่า "หนิว จั๋วเถา" อดีตนายทหารวัย ๓1 ปี ตัดสินใจกระโดดแม่น้ำจูเจียง ในเมืองกว่างโจว ลงไปช่วยหญิงสาวรายหนึ่งที่กำลังจะจมน้ำ แต่ในที่สุดแล้ว กระแสน้ำที่ไหลเชี่ยวกลับพรากชีวิตของพลเมืองดี และหญิงผู้เคราะห์ร้ายให้จากไปอย่างไม่มีวันกลับ สร้างความเศร้าสะเทือนใจให้กับบรรดาเพื่อน ๆ ของนายหนิวที่เห็นเพื่อนจมน้ำหายไปต่อหน้าต่อตา ขณะที่ภรรยา และลูกสาววัย 5 ขวบ ของนายหนิว เมื่อได้ทราบข่าวร้ายนี้ ก็ตกใจและร่ำไห้ที่ต้องสูญเสียบุคคลอันเป็นที่รักไปก่อนวัยอันควร

อย่างไรก็ตาม การเสียชีวิตของนายหนิว พลเมืองดีผู้กล้าหาญครั้งนี้ ได้ทำให้ทางการเมืองกว่างโจวประกาศยกย่องให้นายหนิวเป็น "วีรบุรุษ" และขอให้ชาวจีนทั่วประเทศเอาเยี่ยงอย่างความกล้าหาญของนายหนิว นอกจากนี้ เรื่องราวของนายหนิว ยังเป็นการสะกิดสังคมของจีนที่กำลังเสื่อมโทรมอย่างแรง เพราะในขณะที่ชาวจีนหลายคนกำลังแข่งขันกันอย่างเอาเป็นเอาตาย และลืมนึกว่า "มนุษยธรรม" ไปเสียหมดสิ้น กลับยังมีชายอีกคนหนึ่งอยู่ร่วมในสังคมเดียวกัน พยายามยื่นมือเข้าช่วยเหลือคนอื่นโดยไม่คิดชีวิต แม้กระทั่งตัวตายก็ยังได้รับการสรรเสริญ และยกย่องให้เป็น "วีรบุรุษ"

และนี่ก็คือ 15 คนแห่งปีที่มีแนวคิดดี ๆ และทำความดีเพื่อผู้อื่น ซึ่งกระปุกดอทคอมขอยกย่องให้พวกเขาเป็นบุคคลต้นแบบสังคมประจำปี 2554 เชื่อว่าใครที่ได้อ่านเรื่องราวเหล่านี้ คงรู้สึกประทับใจในความดีของพวกเขา และเรื่องราวเหล่านี้อาจจะช่วยเปลี่ยนมุมมองของใครหลาย ๆ คน ให้มองเห็นว่าโลกของเราใบนี้น่าอยู่ขึ้นอีกมากเลย จริงไหมคะ?

7.8 บทสรุป

ความสำเร็จของชีวิตหมายถึงการบรรลุจุดมุ่งหมายของชีวิตที่แต่ละบุคคลได้ตั้งไว้ หรือผลของความมุ่งหวังที่สมหวัง การที่คนเราจะประสบความสำเร็จในชีวิตได้นั้นสิ่งสำคัญคือใจ เพราะสิ่งทั้งหลายสำเร็จได้ด้วยใจ ความสำเร็จด้านแรกของชีวิตคือเรียนสำเร็จ คนที่เรียนสำเร็จเรียกว่าบัณฑิต บัณฑิตมีสองประเภทคือบัณฑิตทางโลกและบัณฑิตในทางธรรม บัณฑิตที่แท้คือผู้มีคุณธรรมนำความรู้ การที่จะเป็นบัณฑิตที่สมบูรณ์ได้นั้นจะต้องมีทั้งความรู้และความดี การแสวงหาความรู้และพัฒนาปัญญาจนเป็นผู้รอบที่เรียกว่าเป็นพหูสูตนั้นเป็นผู้ที่รู้จักสังเคราะห์ความรู้และพัฒนาความคิดไว้มากซึ่งการที่จะเป็นพหูสูตได้นั้นจักต้องรู้จักกระบวนการแสวงหาความรู้และพัฒนาปัญญา เมื่อมีปัญญาที่บริสุทธิ์และนำปัญญานั้นไปสร้างความดีให้มากก็จะได้ชื่อว่าบัณฑิตที่สมบูรณ์ ในการแสวงหาความรู้และพัฒนาปัญญาเพื่อนำพาไปสู่ความสำเร็จของชีวิตนั้น ผู้แสวงหาความรู้และปัญญาจะต้องแยกความแตกต่างให้ได้ระหว่างความรู้กับปัญญา รู้แหล่งกำเนิดหรือบ่อเกิดของความรู้ปัญญา รู้วิธีการและกระบวนการพัฒนาปัญญาและที่สำคัญต้องสร้างวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้เป็นของตนเอง

6.8 คำถามทบทวน

คำชี้แจง : ให้นักศึกษาตอบคำถามและอธิบายให้ชัดเจนครบทุกประเด็น

1. อธิบายความหมายของคำว่า การศึกษา บัณฑิต พหูสูต ความรู้และปัญญา
2. ความรู้กับปัญญาต่างกันอย่างไรและ พหูสูตกับบัณฑิตต่างกันอย่างไร
๓. เพราะเหตุใดความสำเร็จทางการศึกษาจึงเป็นปัจจัยตัวแรกของความสำเร็จในชีวิต
4. นักศึกษาสามารถแสวงหาความรู้และปัญญาได้จากแหล่งกำเนิดความรู้ปัญญาแหล่งใดบ้าง
5. ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการศึกษามีอะไรบ้างและมีความสัมพันธ์กันอย่างไร
6. หลักการแสวงหาความรู้และพัฒนาปัญญาด้วยหลักคุณธรรม 4 กับ พหูสูตเหมือนกันและต่างกันอย่างไร
7. นักศึกษาสามารถนำหลักการพัฒนานวัตกรรม 10 วิธีมาประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาความคิดและปัญญาได้อย่างไรบ้าง
8. นักศึกษาสามารถนำเคล็ดวิชาเปลี่ยนคนธรรมดาให้เป็นอัจฉริยะไปประยุกต์ใช้ในการเรียนได้อย่างไรบ้าง
9. สรุปหลักปฏิบัติเพื่อสร้างความสำเร็จในการศึกษา
10. นักศึกษาสามารถนำหัวใจนักปราชญ์ไปประยุกต์ใช้ในการเรียนได้อย่างไรบ้าง

ใบงานที่ 1

ความรู้และแหล่งกำเนิดความรู้

คำชี้แจง : ให้ใช้เวลากลุ่มละ 25 นาที เพื่ออภิปรายประเด็นต่อไปนี้

1. การศึกษาคือการเรียนรู้มีความหมายว่าอย่างไร

.....

.....

.....

2. นักศึกษา บัณฑิตและพหุสูตมีความแตกต่างกันอย่างไร

.....

.....

.....

3. ความรู้และปัญญามีความแตกต่างกันอย่างไร

.....

.....

.....

4. สังเคราะห์บ่อเกิดความรู้และปัญญาและบอกความแตกต่างของแหล่งกำเนิดของความรู้และปัญญา

.....

.....

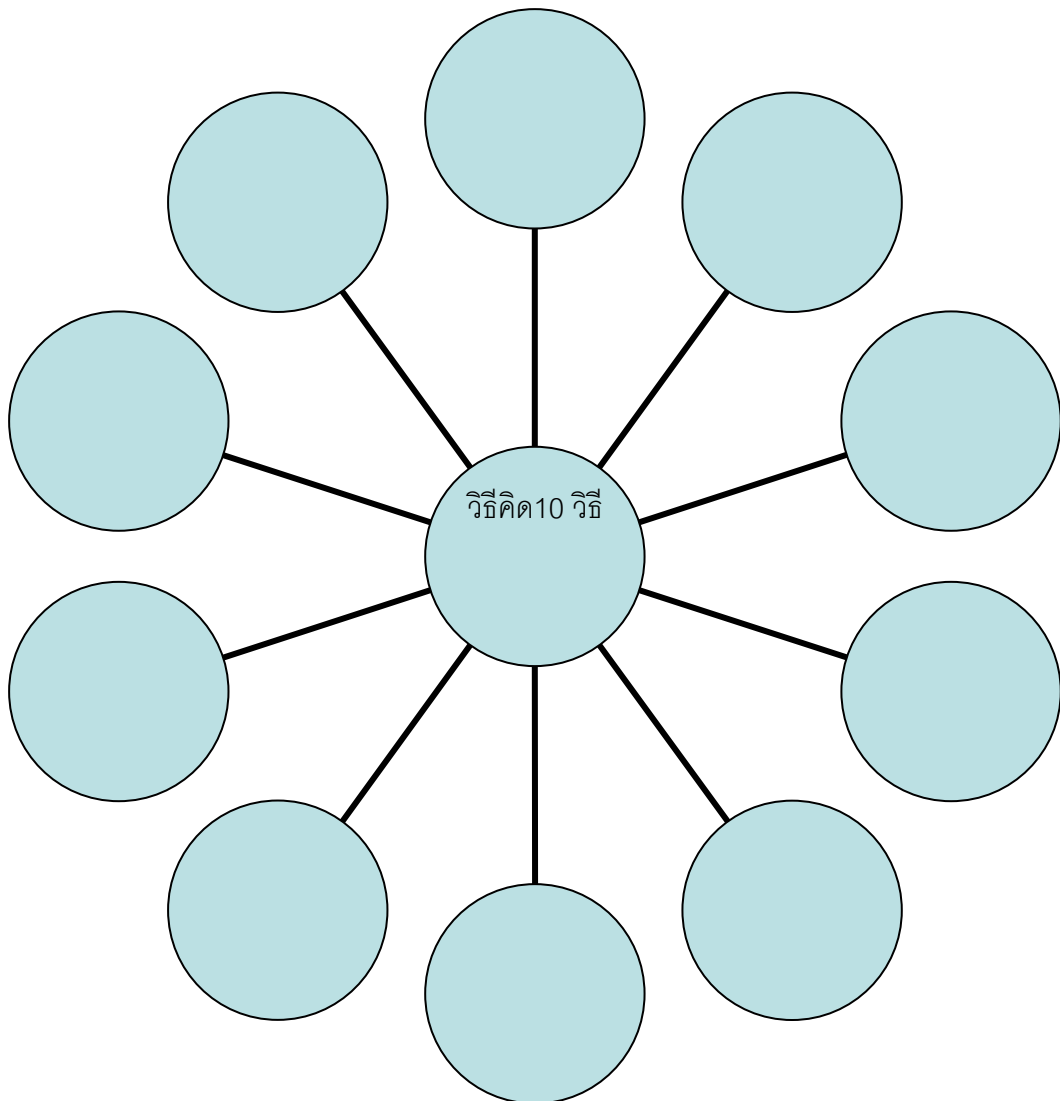
.....

.....

ใบงานที่ 2

สรุปวิธีคิดเพื่อพัฒนาปัญญา 10 วิธี

คำชี้แจง : ให้นักสรุปศึกษาวิธีคิด 10 วิธีและสรุปความเข้าใจเป็น Mind Map

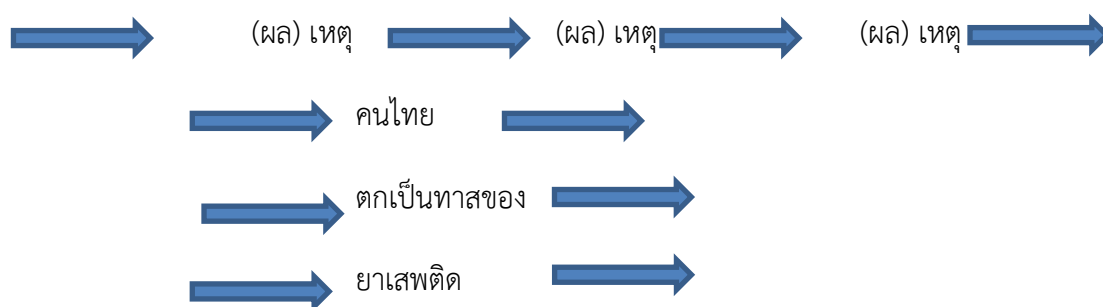

ใบงานที่ ๓

แบบฝึกหัดพัฒนาวิธีคิด 10 วิธีเพื่อพัฒนาปัญญา

คำชี้แจง : ให้นักศึกษาแต่ละกลุ่มทำใบงานฝึกหัดพัฒนาวิธีคิดตามหมายเลขกลุ่มของตนดังนี้

กลุ่มที่ 1 จงเขียนเหตุและผลที่เกิดขึ้นจากการที่คนไทยส่วนหนึ่งได้ตกเป็นทาสยาเสพติดตามทิศทางข้างล่างนี้

จงสรุปว่าจากการทำโจทย์ข้อนี้ ทำให้เกิดความเข้าใจเรื่องของความจริงเกี่ยวกับโลกและชีวิตอย่างไร มนุษย์จะทำอย่างไรจึงจะเกิดความเข้าใจถูกต้อง

กลุ่มที่ 1 จงเขียนแผนภูมิแสดงองค์ประกอบของร่างกายมนุษย์มาอย่างละเอียด โดยแสดงความคิดอย่างชัดเจนว่าองค์ประกอบแต่ละส่วนมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันอย่างไร (โดยเขียนสรุป)

จากการทำโจทย์ข้อนี้ทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจเรื่องของชีวิตและโลกอย่างไร มนุษย์ควรทำอย่างไรจึงจะเกิดความเข้าใจที่ถูกต้อง

กลุ่มที่ 2 จงอ่านเรื่องข้างล่างนี้แล้วตอบคำถาม

มีเรื่องเล่ากันว่าสมเด็จพระสังฆราชองค์หนึ่งเป็นที่เคารพนับถือของพ่อค้าชาวจีนเป็นอย่างมาก พวกพ่อค้าชาวจีนได้นำแจกันงาช้างอย่างดีมากมาถวาย ท่านก็ให้เก็บไว้ในตู้กระจก ทุก ๆ เช้า วันอาทิตย์หนึ่งขณะที่สมเด็จพระสังฆราชกำลังรับสั่งสนทนากับพ่อค้าที่มาเฝ้าอยู่นั้น ท่านก็ได้ยินเสียงแจกันแตกในเวลาเดียวกันนั้นสามเณรก็คลานตัวมเตี้ยมเข้ามาแล้วก็ทูลว่า

“ท่านพ่อขอรับเกล้ากระผมทำมันแตกเสียแล้ว”

“ดีแล้ว หมดห่วงไป” เป็นรับสั่งของสมเด็จพระสังฆราช

คำถาม : ท่านคิดว่าสมเด็จพระสังฆราชทรงมีดำริ (ความคิด) อย่างไรในเรื่องนี้ ท่านเห็นด้วยกับท่าทีของสมเด็จพระสังฆราชหรือไม่ ความคิดและท่าทีดังกล่าวมีประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตอย่างไร

กลุ่มที่ 2 จงอ่านข้อความข้างล่างนี้แล้วตอบคำถาม

ข้อมูลของกระทรวงสาธารณสุขแจ้งว่า คนภาคอีสานมีพยาธิใบไม้ตับมากที่สุด นพ. ชนะ พิเชิตพยาธิ สลาย เป็นสาธารณสุขจังหวัด พยายามหาวิธีแก้ปัญหาดังกล่าวภายในของเขตความรับผิดชอบของตน ถ้าท่าน เป็น นพ.ชนะฯ จะกำหนดวิธีการแก้ไขปัญหายังไร โดยดำเนินยุทธวิธีตามลำดับดังนี้

1. ทุกซ์ : ชาวบ้านป่วยเป็นโรคใบไม้ในตับ

2. สมุทัย :

.....

.....

.....

3. นิโรธ :

.....

.....

.....

4. มรรค :

.....

.....

.....

5. กระบวนการคิดโดยวิธีการนี้มีประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์อย่างไร

.....

.....

6. กลุ่มที่ ๓ จงวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างหลักการและจุดมุ่งหมายของโครงการต่อไปนี้ ว่ามีความสอดคล้องกันมากน้อยเพียงใด ถ้าขาดความสมบูรณ์ ควรกำหนดหลักการและจุดมุ่งหมายอย่างไร จึงบังเกิดผล

1. โครงการ ๓0 บาท รักษาทุกโรค

2. โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

3. โครงการประกันราคาข้าว

ความคิดแบบนี้มีประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตอย่างไร

กลุ่มที่ ๓ การจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมมีประโยชน์และมีโทษอย่างไรบ้าง ทางออกที่ดีของประเทศไทยในเรื่องนี้คืออะไร ควรทำอย่างไร

วิธีคิดแบบนี้มีหลักการว่าอย่างไร มีประโยชน์สำหรับการดำเนินชีวิตอย่างไร

กลุ่มที่ 4 ในการเลือกรับประทานอาหาร หรือการพิจารณาซื้อสิ่งของเครื่องใช้ ท่านมีเกณฑ์ในการพิจารณาเลือกอย่างไร

กลุ่มที่ 4 จงเขียนคำอธิบายความหรือยกตัวอย่างประกอบข้อความข้างล่างนี้

1. ความจนเป็นสุขอย่างยิ่ง
2. ถ้านายกรัฐมนตรีของไทยเป็นสตรีก็จะมีสิ่งที่ดีเกิดขึ้นมากมาย
3. คนอ้วนมีประโยชน์หรือมีคุณค่ามาก

กลุ่มที่ 5 การเจริญสติหรือการฝึกวิปัสสนากรรมฐาน มีหลักการสำคัญคืออะไร ทำไมจึงมีการเจริญสติหรือการฝึกวิปัสสนากรรมฐาน สามารถนำมาใช้ในชีวิตจริงได้อย่างไร

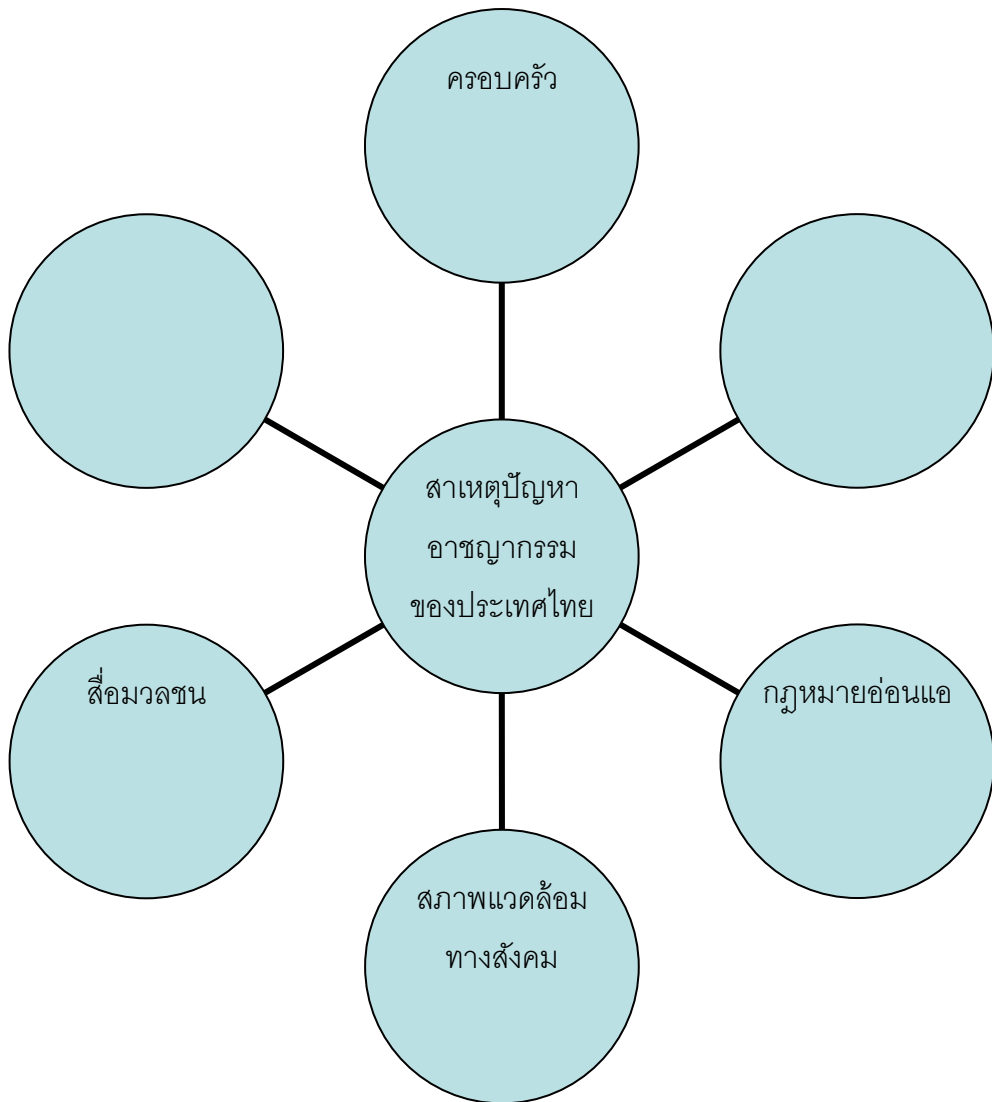
.....

.....

.....

กลุ่มที่ 6 จงเติมรายละเอียดของแผนภูมิข้างล่างซึ่งเป็นรายละเอียดเกี่ยวกับปัญหาอาชญากรรมที่เกิดขึ้นในประเทศไทย

จงเติมข้อความให้สมบูรณ์

กระบวนการคิดแบบนี้มีประโยชน์สำหรับการดำเนินชีวิตและการแก้ปัญหาทางสังคมอย่างไร

บ้าง

ใบงานการฝึกทักษะชีวิต

การเรียนรู้ตลอดชีวิต

คำชี้แจง : ให้นักศึกษาตอบคำถามต่อไปนี้

1. การเรียนรู้ตลอดชีวิต หมายถึง

.....

.....

.....

2. ย้อนกลับไปเมื่อนักศึกษาชั้นอนุบาล นักศึกษาได้เรียนรู้จากสื่อแหล่งเรียนรู้ใดบ้าง

.....

.....

.....

๓. เมื่อนักศึกษาเรียนชั้นประถมศึกษา นักศึกษาได้เรียนรู้จากสื่อแหล่งเรียนรู้ใดบ้าง

.....

.....

.....

4. เมื่อนักศึกษาเรียนชั้นมัธยมต้น นักศึกษาได้เรียนรู้จากสื่อแหล่งเรียนรู้ใดบ้าง

.....

.....

.....

5. เมื่อนักศึกษาเรียนชั้นมัธยมต้น นักศึกษาได้เรียนรู้จากสื่อแหล่งเรียนรู้ใดบ้าง

.....

.....

.....

6. จากการเรียนรู้ที่ผ่านมาถึงปัจจุบัน นักศึกษามีความสุข สนุกกับการเรียนรู้ในระดับชั้นใดมากที่สุด เพราะเหตุใด

.....

.....

.....

7. จากคำพูดที่ว่า “ผู้ที่หยุดการเรียนรู้เปรียบได้กับ “ท่อนไม้ที่ตายแล้ว หาประโยชน์ใด ๆ มิได้” หมายความว่า

.....

.....

.....

.....